...РОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

№ 92 (11996)
1969 оной апрелиин 18, пятница
Сэн 2 мүнгэн

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...БАҺАН УЯЛГАНУУДАА ДҮҮРГЭЭ

...жэлэй үбэлжэлгэ һай-...гэжэ, эхэ хонидоо, тэ-...аһан хурьгадыень гар-...ю оруулангүйгөөр, то-...ар ондо оруулжа бай-...а бэрхэ хонишод Хэ-...оздо олон юм. Тэдэнэй ...Ц. Т. Бальчиндоржиев ...рынгөө хани нүхэр Цы-...Цынгуева, Доржо Да-...түбуулан 464 эхэ хони-...һална. Эдэнэй отара тус ...1-дэхи отделениин Бур-...эй газарта оршоно.

...эхеэр бидэнэр Баль-...эй отарада хүрэжэ, ...Цыбиковна Доржо ...хоёртой уулзажа хөө-...бэй:

...жэлдэ үбһэ тэжээлээр дуталдангүй, бараг һайн ондо орожо байнабди. 100 эхэ хонинһоо 95 хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн уялгамнай дүүргэгдээ. 464 эхэ хонидһоо 464 хурьган гараа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абанхайбди. Эхэ хониднай харюулганда гараһаар үнинэй,— гэжэ тэдэнэр тобшохоноор харюусаа һэн...

Ажалша бэрхэ зоной байра байдалыеншье харахада таатай зохид байдаг. Тус отарын хурьгадай байра яһала дулаан, ариг сэбэрхэн, һаруул. Һүниндөө электрын гэрэл яларжа байдаг. Имэ уужам һаруул байрада һайнаар харууһалагдажа, эдеэлүүлэгдэжэ байһан хурьгадынь үдэр хоногой ошохо бүри өөдөө үндыжэ, түргөөр томо болоно.

Мүн Бургаастайда Д. Ц. Базарова өөрынгөө басаган Дашима, Батор хүбүүнтэйгээ 476 эхэ хонидые һайнаар харууһалжа байнхай. Эдэнэйнь 430-ниинь хурьгалаа. 100 хонин бүриһөө 90-ээд хурьга абажа, уялгаяа тэдэнэр мүн лэ дүүргэжэ шадаа.

Мүнөө жэлэй үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэжэ, хонин һүрэгөө тураангүйгөөр, түлыень гарза хоролтодо оруулангүйгөөр абажа, түсэб, уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байһан эдэ хонишод зон нүхэдэйнгөө магтаал, һайшаалда хүртэнэ.

М. ЦЫРЕНОВ.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ОЙДО — ГАБШАГАЙ АЖАЛ!

100

КУУЗИКУ ЭДЮУЛЬЭНЭЙ АШААР

Апрель һарын тэн боложо, ёһотойл хабарай сагай ерээд байбашье, холын хойто нютагуудтамнай шэмэрүүн хүйтэн һаял шомороод, урин дулаанай амин орожо байна. Саһаншье соороогүй, хада уулын үбэр, майла һаяханайл соохорложо эхилээ.

Эгээл энэ үедэ Хойто-Байгалай аймагай Байкальска тосхоной «Победа» колхозой малшад малайнгаа үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ, ангуушадынь ой тайгаһаа баян олзотой буужа, загаһашадынь мүльһэн дороһоо загаһа барижа байна.

Үнгэрэгшэ үбэлдөө айхабтар шэмэрүүн, заримдаа 40—50 градус хүйтэн боложо, нилээд хүшэрхэн байбашье һаань, эндэхи малшад, илангаяа һаалишадынь һайн үрэ дүн туйлажа гараа. Жэшээлхэдэ, нёдондо үнеэн бүриһөө 2089 килограмм һү һааһан түрүү һаалишан Н. Ф. Соколова байгша оной үнгэрһэн гурба һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 604 килограмм һү абаа. Тэрэшэлэн бэрхэ һаалишад Л. П. Бутакова, Е. И. Захарова, А. Д. Загребина гэгшэд энэ үе соо үнеэн бүриһөө 405—552 килограмм һү һааһан байна.

— Би өөрынгөө хаража байһан 13 үнеэдэйнгээ тус бүриһөө март соо 213 килограмм һү һаагааб. Иигээд дулаан болоходо һү үшөө ехээр һаахын түлөө тэмсэхэб,— гэжэ һаалишан Екатерина Захарова хөөрэнэ.

Иимэ шэмэрүүн хүйтэн уларилтай газарта байдаг аад, хайшан гээд үнеэн бүриһөө 2000—2300 килограмм хүрэтэр һү һаадаг тухай эндэхи сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Т. Н. Телешев иигэжэ хэлэнэ:

— Ороохо тарян манай эндэ биратай ургадаггүй, тиимэһээ тус колхоз үхэр малдаа зелёнко, овоц тарижа ургуулна. Нёдондо колхоз үнеэдтэ эдюулхын тула түрүүшынхеэ 6 гектар куузику тарижа, гектарай 625 центнер куузикугай ургаса хуряагаа. Саашадаа энэ ургамалые тарижа, һайнаар ургуулха зорилго табигдана.

Байгша ондо колхозой һаалишад һү ехээр һаажа, гүрэндэ худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ. Жэшээлхэдэ, гурба һара соо 306 центнер һү худалдаха түсэбтэй аад, 418 центнер һү худалдаа.

С. БАДМАЕВ.

...ЭРГЕ-...ҮҮДЭЙ ...НДА ...РҮҮЛЬЭЭР

...ын хүдөө тосхонуу-...рын элшэ хүсөөр ханга-...ажахые оньһожоруулха ...эл хүдэлмэри хэгдэжэ ...энергетигүүд, электрын ...дамжуулха лини барит-...Ленинэй 100 жэлэй ...лэй ажалай вахтада ...үнинэй.

...-гын 56-дахи оньһожо-...лонныи коллектив ойн ...эй социалис мүрысөөндэ ...дүн туйлана. Тэдэнэр ...оо хойшо СССР-эй Энер-...лоон электрификациин ...тын предприяти, орга-...дай дундаһаа түрүүлжэ, ...ри ээлжэ ябаһаар.

...ын электро-хабсаргагшад, ...рнууд, бүхы коллекти-...эй шангаар ажаллажа ...ашаар амжалта туйлаг-...ралтэд, хүтэлбэрилэг-...бүхэнэй ажал һайнаар, ...дхэгдэнхэй.

...ллектив эбтэй зетэй. ...саргагшадай олонхинь ...д. Ажалдаа үнинһөө ...хэдэн жэлэй хугасаада ...байгаа үнинэй механизаторнууд эндэ олон. Тэдэнэр бултадаа нэгэ бүлэ шэнги эбтэй һайнаар, бэе бэедээ туһаламжа хүргэн ажаллана. Тиимэһээ ажал хэрэгынь урагшатай, амжалта туйлагдана ха юм.

Электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини татагшад ехэнхидээ хүшэр байдалда ажалладаг. Үбэл зунгүй хада уула зубшан, тала дайда гаталан урагшаа дабшанад. Тэдэнэрэй хэдэг барилга республикын алишье заха хизаар, зүг бүхэндэ таранхай. Ехэ вольтын элшэ хүсэ дамжуулха лини барилгада элдэб бэрхэшээл, хүшэр байдал тохёолдодог гэжэ мэдээжэ. Хада уула, гол мүрэнүүдые, тала намаг гаталха хэрэгтэй болодог. Теэд ЛЭП баригшад зоригтой, бэрхэшээлһээ айдаггүй.

Тэдэнэрэй эршэ зориг, анхарал оролдолго гаргаһанай ашаар холын фермэ, гүүртэнүүдтэ, хүдөө нютагуудта электрын гал яларна, тэдэнэй ажал, ажаһуудалые хүнгэдхэхэ арга хангагдана.

В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөндэ оролсоһон энергетигүүд өөһэдынгөө бэелүүлхэ зорилго харааланхай. Оньһожоруулмал колоннын барилга-хабсаралгын 56-дахи управлени болон оньһожоруулмал отрядууд хоорондоо мүрысэнэ, тусхай уялга абаһан байна. Али управлени, отрядай энэ мүрысөөндэ түрүүлжэ гараха тухай эртээнһээ тодорхойлон хэлэхээр бэшэ.

Мүнөө нүхэр Краснояровай хүтэлбэрилдэг 1-дэхи СМУ-гай отряд түрүүлжэ ябана. Хяагтын совхозые электрификацилха хүдэлмэри хэжэ байһан тус отряд үбэлэй үедэ эрхим һайнаар ажаллажа гараа. Тэдэнэр гурба һарын туршада 24 километрэй электро-дамжуулгын лини татаһан, подстанци хабсарган табиха һуури бодхоһон байна. Мал ажалай гүүртэ, отара хүрэхэ лининүүд татагдаа. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд лини татагшадта хэрэгтэй туһаламжа хүргэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Оньһожоруулмал отрядай эрхим электро-хабсаргагшад В. М. Мурзин, А. С. Гаськов ажалдаа. 2. Оньһожоруулмал отрядай начальник И. М. Краснояров забһарлалгын үедэ коллективэйнгээ гэшүүдтэ газетэ уншажа һууна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фототекст.

БАЯН УРГАСА— ҮТЭГЖҮҮЛГЫН ХҮСЭНЬӨӨ

СССР-эй Верховно Соведэй комиссиин заседаниһаа

Капитальна барилгын түсэбэй дүүргэлтэ, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргадаг шэнэ заводуудые ашаглалгада оруулха, тэрээниие түүхэй хэрэгсэлээр хангаха тухай асуудалда СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин комиссиин гэшүүдэй гол анхарал хандуулагдаа.

Энэ заседани Кремль соо апрелиин 16-да болобо. Заседанида хабаадаһан союзна, автономито республиканuудай түлөөлэгшэд, нютаг нютагуудта ошожо энэ асуудал шэнжэлэн үзэһэн комиссиин гэшүүд — бүлэг депутадуудай, барилгын гол министерствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй элидхэлнүүд, мэдээсэлнүүдые шагнаа.

Комиссиин түрүүлэгшэ, Армениин КП-гэй ЦК-гай секретарь Г. А. Арзуманян заседани нээхэдээ, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые арьбадхаха хэрэг минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэһэнһээ нилээд дулдыдана гэжэ тэмдэглээ. Коммунис парти, Советскэ правительство арадай ажахын энэ һалбарине хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг. Тус асуудал СССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын хиналта доро байдаг. Минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргадаг предприятинуудай ажал хүдэлмэри һайжаруулһанай, шэнэ заводуудые ашаглалгада оруулһанай ашаар минеральна үтэгжүүлгэ бүри ехээр үйлэдбэрилхэ гэжэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб харааланхай. 1968 оной май һарада КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан тогтоол соо энээн тушаа мүн лэ хэлэгдэнэ. Тэдэ предприятинуудые ашаглалгада оруулхын тула орон дотор угаа ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагданхай.

Минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргадаг предприятинуудай хүсэн 1969—1970 онуудта 25,5 миллион тонноор нэмэхэ ёһотой. Барилгашадай үйлэдбэриин баазэ үргэдхэхын, гэр байра олоор барихын тула шухала металл, сорго, цемент, автомашина, техникэ абаха мүнгэн барилгын министерствэнүүдтэ үгтэнхэй. Барилгын эмхинүүдые кадрнуудаар хангаха хэмжээнүүд абтаа.

Депутадуудай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ депутат А. П. Ботвин, СССР-эй хүндэ индустриин предприятинуудые барюулха министрэй орлогшо Я. К. Чуксеев, СССР-эй промышленна барилгын министрэй орлогшо Г. А. Чиж, СССР-эй химическэ промышленностиин министрэй орлогшо Б. С. Ушаков гэгшэд заседани дээрэ энэ асуудалаар элидхэлнүүдые хээ.

1968 ондо, байгша оной үнгэрһэн һаранuудай туршада, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ предприятинуудай барилгын эршэ нилээд түргэдхэгдөө гээд депутадуудай, министерствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонууд соо тэмдэглэгдэнэ. Уваровска, Гомельско, Джамбульска заводуудта үнгэрэгшэ жэл томо цехүүд ашаглалгада оруулагдаа. Азотно үтэгжүүлгэ гаргадаг Ферганска заводто, Черкасска химическэ комбинадта, «Апатит» гэжэ комбинадта томо предприятинууд бии болгогдоо.

1969 ондо барилгашадай урда табигдаһан зорилгонууд дүүргэгдэхэ байха гэжэ заагдаа. Барилгын гол министерствэнүүд ба тэдээндэ адлирхуу промышленностиин һалбаринууд бүри оролдосотойгоор хүдэлхэ, эршэ хүсэеэ элсүүлхэ ёһотой.

РСФСР-эй, Казахай, Украинын ба бусад республиканuудай зарим предприятинуудые болзор соонь ашаглалгада оруулаагүй байһанайнь түлөө хэдэ хэдэн министерствэнүүд ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые үгэ хэлэгшэд шангаар шүүмжэлээ. Барилгын унжагайрдаг, заводууд дээрэхи үйлэдбэриин цехүүдые саг болзортонь ашаглалгада оруулдаггүй байһан шалтагаание элидхэлшэд тодорхойлон элирүүлээ.

Барилтын түсэбүүдые дүүргэхээр хараалһан, минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг предприятинуудые ашаглалгада оруулха, тэдэниие проектно-сметын документээр хангаха, барилгануудые металлоконструкцяар хангалгые гуримшуулха, хүдэлмэришэдэй байрын ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулха дурадхалнуудые, СССР-эй Госпланда, тус тус министерствэнүүд, албан зургаануудта һанамжалһан дурадхалнуудые комисси баталаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо С. Б. Ниязбеков, хэдэ хэдэн министерствэнүүд ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй аппарадай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, хэблэлэй түлөөлэгшэд комиссиин хүдэлмэридэ хабаадаа.

ВЦСПС-эй ПЛЕНУМ

Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй пленум Москвада, Ажалай ордоной зал соо апрелиин 16-да нээгдээ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ А. Н. Шелепин пленум нээбэ.

Имэ зүбшэхэ зүйлнүүд пленум дээрэ баталагдаа гэбэл: Профсоюзай эхин организацинуудай хүдэлмэри саашадань һайжаруулха тухай; Профсоюзуудай 1969 оной бюджет тухай; Гүрэнэй социальна страхованиин 1969 оной бюджет тухай; ВЦСПС-эй IV пленумэй болоһонһоо хойшо үнгэрһэн үе соо ВЦСПС-эй Президиумэй хэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэл.

ВЦСПС-эй секретарь Н. Н. Романов нэгэдэхи асуудалаар элидхэл хээ.

Литература, искусство ба архитектурын талаар Ленинскэ, СССР-эй Гүрэнэй шангуудай комитедтэ

Литература, искусство ба архитектурын талаар Ленинскэ, СССР-эй Гүрэнэй шангуудай комитедэй сесси Н. С. Тихоновэй хүтэлбэри доро апрелиин 16-да нээгдээ. Москвагай, Ленинградай, союзна республиканuудай соёл культурын элитэ, мэдээжэ ажал ябуулагшад сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсана. СССР-эй Гүрэнэй 1969 оной шанда хүртэхөөр зууршалагдаһан зохёолнуудтай комитедэй гэшүүд танилсаха, нютаг нютагуудта ошожо ерэһэн экспертнэ комиссинуудай элидхэлнүүдые шагнаха, конкурсдо саашадаа хабаадажа үргэлжэлхэ зохёол бүтээлнүүдые шэлэн абаха юм.

(ТАСС).

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Номгон далайн акваториин оршом соо хайша хайшаа далайн 55 миль зайгаар хизаарлагдаһан хойто широтагай 35 градус 23 минута, баруун долготагай 172 градус 24 минута координадуудтай районһ худар түлхин дэгдэхэ ракетэнүүд 1969 оной апрелиин 17-һоо июниин 15 хүрэтэр Советскэ Союзһаа табигдаха юм.

СССР-эй Верховно Суудэй пленум

А. Ф. Горкиной түрүүлэлгэ доро СССР-эй Верховно Суудэй ээлжээтэ пленум һаяхан болоо. СССР-эй Генеральна прокурор Р. А. Руденко, СССР-эй Генеральна прокуророй нэгэдэхи орлогшо М. П. Маляров гэгшэд пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсаба.

РСФСР-эй Верховно Суудэй Түрүүлэгшэ Л. Н. Смирновой, Грузиин ССР-эй Верховно Суудэй түрүүлэгшэ В. И. Майсурадзиин, «Гүрэнэй ба ниитын зөөри үрилгэтэй тэмсэхэ талаар суудуудэй ажал ябуулгые һайжаруулха тухай» гэһэн СССР-эй Верховно Суудэй пленумэй 1968 оной июниин 24-нэй тогтоолой дүүргэлтэ тухай СССР-эй Верховно Суудэй Түрүүлэгшын орлогшо В. В. Куликовой элидхэлнүүдые пленум шагнаа.

Социалис зөөридэ гар хүрэгшэдтэй тэмсэл шангадхаха зорилгонуудые дүүргэхын тула суудуудэй бүхы ажал ябуулгые улам нарижуулха хэрэгтэй гээд пленум зааба.

Хуули хэрэглэлгэтэй холбоотой бусад асуудалнуудые, граждан ба уголовно хэрэгүүдээр суудэй гаргаһан шиидхэбэринүүд тушаа СССР-эй Верховно Суудэй Түрүүлэгшын, СССР-эй Генеральна прокуророй буруушаалгануудые мүн лэ пленум хаража үзөө.

Областной ба арадай зарим суудуудэй түрүүлэгшэнэр, СССР-эй Верховно Суудэй дэргэдэхи Научно-консультативна соведэй гэшүүд пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

(ТАСС).

...ПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облпрофсоведтэ

...Мал ажалай продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ талаар ...республикын аймагууд хоорондо дэлгэрһэн социалис ...мүрысөөнэй 1969 оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүд тухай

...алай продуктнуудые ехээр абадаг, бэлэд-...хэ талаар республикын аймагууд хоо-...рэһэн социалис мүрысөөнэй 1969 оной ...кварталай дүн хаража үзөөд, КПСС-эй ...бюро, республикын Министрнүүдэй Совет ...профсовет иигэжэ тогтоогоо.

...эй обкомой, БурАССР-эй Министрнүүдэй ...болон облпрофсоведэй дамжуулгын улаан ...дэхи зэргын мүнгэн шан (500 түхэриг) ...ын **аймагта** барюулха. Энэ аймаг түсэбөө мяха худалдалгаар 163 процент, һү—114 процент, үндэгэ—106 процент дүүргэжэ, 1968 оной энэ үеынхиһөө 2 процент мяха, 5 процент һү ехэ абаһан байха юм.

Хоёрдохи зэргын мүнгэн шан (300 түхэриг) **Кабанскын аймагта** олгогдобо. Энэ аймаг түсэбөө мяха худалдалгаар 116 процент, һү—109 процент, үндэгэ—191 процент дүүргэжэ, нёдондоной энэ үеынхиһөө 13 процент мяха, 1 процент һү, 21 процент үндэгэ ехэ абаһан байна.

Гурбадахи зэргын мүнгэн шан (200 түхэриг) **Бэшүүрэй аймагта** үгтэхэ болоо. Энэ аймагай ажахынууд гүрэндэ мяха, үндэгэ, һү худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, мал ажалай продуктнуудые абалгаяа нилээд дээшэлүүлээ.

Мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар Загарайн, Мухар-Шэбэрэй болон Захааминай аймагуудай ажахынууд һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэгдээ.

...Сабшалан, бэлшээри ...һайжаруулха хоёр һара

МАЙН 15

ХЭДЫ БОЛОТОР ХҮЛЕЭХЭ ЮМ?

...манай Баргажан нютагшадаа үзэгдөөгүй ...аган хабар боложо ...соо шангаар һалхил-...зарим үдэр гэнтэ ду-...рёр-гурба метр са-...гэрүүлээ, һэрхиил-...гүй һайрамшье ха-... Тиигээд апрель га-... хүйтэрөөд, баһа ...шуурган болоо. ...ихээд орёо бэрхэтэй-...хабар болохоор шэг-...

...һаань, аймагай за-...дай түрүү механи-...рашад, луговодууд ...барай «аяг аашые» ...габшагай ажалаараа ...ар эрид шиидэнхэй. ...партсъездын нэрэм-...саг үргэлжэ хүдэл-...уулагдаһан хоёр от-...февраль һарада саб-...гараа һэн. Агроном ...ай хүтэлбэрилдэг от-...най сабшалангай са-... үшөө һалаагүй байхада тэндэ бүлүүр станци тодхоод, уһа гаргажа эхилһэн юм. Эндэ урдань шэбхэ ехээр гаргагдаһан 250 га сабшалан уһалагдаа. Мүнөө бүхы Баргажанай аймаг соошье эдэнэртэл адли иимэ ехэ газар уһалһан отряд байхагүй.

— Иигэжэ уһа гаргаһан сабшаламнай хэршье ехэ ган гасуурта гандахагүй, һайн ургаса сохом үгэхэл байха, — гэжэ Б. Гармаев хэлэнэ.

Энэ колхозой Бимбаран Очировай даадаг нүгөөдэ отрядынь бүхэли үбэлдөө барилгын модо, һургааг бэлдээ, зөөгөө. Тиигэжэ Бороголдохи һайса шэбхэжүүлэгдэһэн 400 га сабшалангаа хорёолжо абахань

Мүнөө үень эдэ хоёр отрядууд бүхы трактор, машинануудаа табяад, сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа байна. Даб дээрэ 1500 тонно шэбхэ зөөгдөө. Республика дотор соносхогдоһон габшагай шанга хүдэлмэриин хоёр һарын дүүрэтэр үшөө 3500 тонно шэбхэ гаргаха юм. Отрядуудта хамта бүхы хэрэгтэй оньһон түхеэрэлгэнүүдтэй 8 трактор хүдэлнэ. Һаяшаг тэдээн дээрэнь үшөө 9 трактор нэмэжэ табигдаа.

Харин тиихэдэнь эдэнэртэй хаяа хадхажа һуудаг Баян-Голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо сабшалан дээрэнь мүртэй юумэн хэгдэнэгүй. Энэ хоёр һарын эхилхэ үеэр тус колхоздо 11 тракторта, 3 бүлүүр станцитай, элдэб оньһон техникэ, зэмсэгтэй тусхай отряд эмхидхэгдэжэ, тэрэниие даагшаар дүршэлтэй механизатор-луговод Цыдып Базаров томилогдоо һэн. Теэд мүнөө тэдэ арбаад тракторай оройдоол табаниинь хүдэлөө нэрэтэй болоно. Харин гурбан бүлүүр станцинуудаарнь нэгэшье гектар газар уһалагдаагүй. Тиихэдэ сабшалан дээрээ 5000 тонно шэбхэ гаргаха аад, оройдоол 800 тонно шэбхэ зөөгөө.

Габшагай хүдэлмэриин хоёр һарын соносхогдоһонһоо хойшо нилээд ехэ сагай үнгэрөөд байбашье, эндэ яахадаа биратай юумэн хэгдээгүй гээшэб гэһэн асуудал гарана.

Тииһээ тиинтэрээ хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг энэ колхоздо сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ гээшэ илангаяа шухала болоно. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ артелиин адууһа мал үбһэ тэжээлээр дуталдажа, бэрхэтэйхэн байдалда ороо һэм шуу. Энээнһээ һургаал абахаар лэ байгаа.

— Хараалигай уһалууриин хаалта, һубаг ханаабуудай шэнэлэн заһагдажа дүүрэхэлээрнь газараа садатарнь уһалхабди, — гэжэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэд хүлеэгээд лэ һууна.

Теэд Хурамхаанай машинно-мелиоративна станциинхид тэрэниень заһабарилжа үгэхэ аад ядашанхай. Энэ системын уһан бүри нёдондо хабар тус колхозой тарялан, сабшалан дээрэ ерэхэ ёһотой аад, эхинэйнь хаалтын хүсэд бэлэн болоогүйһөө шалтагаалжа, колхозойхид дэмы хүлеэгээд лэ һула һалаа һэн. Энэ жэлдэшье баһа тиимэ юумын тохёолдохонь холо бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, уһанайнь ябаха гол һубагые томо шулуунууд хаагаад, ёһоор урадхуулнагүй. Тэрэниень тэһэлээ һаа гү, али хүндэ юумээр сохижо буталаа һаа дээрэ гү гэжэ Хурамхаанай ММС-эй директор болон аймагай үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэдэй хоорондо хөөрэлдөөн, арсалдаан болоһоор үнинэй. Теэд тэрэнь зүб тээшэнь шиидхэгдэнэгүй. Сагшье ошожол байна. Хэрбээ Хараалигай һубаг ханаабуудаар уһанай ехээр ерээгүй һаа, энэ колхозой сабшалан, тарялан уһалагдангүй, баһал ган гасуурта дайрагдахань ха юм. Уһалууриин энэ һубаг ханаабуудые түргэн заһабарилжа дүүргэхын тула тон яаралтай хэмжээ абаха саг ерээ. Мүнөө нэгэ үдэр, часшье гамтайл.

Гадна колхозойхид энэ асуудалай шиидхэгдэхые хүлеэжэ, үнэтэ сагаа гээжэ байнгүй, бии байһан бүхы трактор, машинануудаа табижа, наг шэбхэ зөөхэ, бүлүүр станцинуудаа бултыень үдэр һүнигүй хүдэлгэжэ, сабшалан, бэлшээрэ уһалха ёһотой.

Б. БУДАЕВ.

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТРЭЙ ПРИКАЗ

1969 оной апрелиин 15 № 90 МОСКВА хото

1969 ОНДО СЭРЭГЭЙ АЛБАНДА ТАТАХА, БОЛЗОРТО АЛБАЯА ДҮҮРГЭГШЭДЫЕ СССР-эй ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДҺЭЭ ТАБИХА ТУХАЙ

«Бүгэдэ ниитын сэрэгэй уялгата албан тухай» СССР-эй Хуулитай, «Бүгэдэ ниитын сэрэгэй уялгата албан тухай» СССР-эй Хуулиие хүсэндэнь оруулха тушаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1967 оной октябриин 24-нэй Указтай тааралдуулан, ИИГЭЖЭ ЗАХИРНАБ:

1. 1951 ондо түрэһэн, татагдаха болзороо хойшолуулагахагүй, тэрэшэлэн урда тээнь табилга абаһан аад, сагайнь хүсэһэн эрхэтэдые Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, хилын харуулай, дотоодын сэрэгүүдэй бодото албанда татаха.

«Бүгэдэ ниитын сэрэгэй уялгата албан тухай» СССР-эй Хуулиин 23-дахи статьягаар хараалагдаһанай ёһоор, май-июнь, ноябрь-декабрь һарануудта таталга хэхэ.

2. 1965, 1966, 1967 онуудта сэрэгэй бодото албанда татагдаһан зохихо тоотой солдадууд, матросууд, сержантнууд, старшинануудые Совет Армиһаа, Далайн-Сэрэгэй Флодһоо, хилын харуулай, дотоодын сэрэгүүдһээ 1969 оной май-июнь, ноябрь-декабрь һарануудта табиха.

3. 1969 ондо запаста табигдаха ёһотой солдадууд, матросууд, сержантнууд болон старшинануудай сэрэгэй бодото албанда байһан болзорые, тэрэшэлэн часть, корабль, эмхи зургаанууд, һургуулинуудта татагдаха залуушуулай тоое хараада абалсан сэрэгэй албатанай дундаһаа хэд 1969 оной май-июнь, ноябрь-декабрь һарануудта табигдахаб гэжэ тодорхойлхыень частьнууд, корабльнуудай командирнууд болон һургуулинуудай начальнигуудта даалгаха.

4. Бүхы ротонууд, батарейнууд, эскадрилинууд болон корабльнуудта энэ приказые соносхохо.

СССР-эй Оборонын министр,
Советскэ Союзай Маршал А. ГРЕЧКО.

ХҮДӨӨГЭЙ МЕХАНИЗАТОРНУУД — РЕДАКЦИДА

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ БҮГЭДӨӨРӨӨ МҮРЫС

Хабарай тарилгые яажа эмхитэй hайнаар үнгэргэхэб? Трактор, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын тула юу хэхэб? Газар хахалха, үрэhэ тариха бүхы хүдэлмэрине hайн шанартайгаар хэхын тула механизаторнуудай үүргэ, харюусалга яажа дээшэлүүлхэб? Тракторна бригадануудые ажахын тоосоондо оруулхада юугээрээ hайн бэ? Механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө яажа эмхидхэбэл зохид бэ? — гэhэн, мүн бусад асуудалнууд тээсгэн редакцида болоhон уулзалгада хабаадаhан республикын хэдэн трактористнуудай, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадирнууд болон отделенинүүдые эрхилэгшэдэй урда табигдаhан байна. Эдэ асуудалнуудта хэнэй юун гэжэ харюусаhыень доро толилбобди.

Хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлүү[...] саашадаа ниитэ дээрэнь улам ехээр абадаг болохо гээшэ бүхы [...] публикануудай, хизаар, областьнууд болон бүхы оронойнгоо эконо[...] кые түргэнөөр хүгжөөхэ, мүн арад зоной энхэ тэниглэн байдал [...] жаруулха шухала эрхэ нүхэсэл мүн.

(КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленум дээрэ Л. И. Бреж[...])

С. МИРОНОВ — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Загански» колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

— Тракторна бригадын бригадираар гуша гаран жэл хүдэлжэ байнаб. Энэ үедэ техникэшье жэшээлэшэгүй hайн боложо, баян ургаса абаха дүй дүршэлшье олгдожо абтаа гээшэ. Энээн тухайгаа тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэ хүсэлэнтэйб.

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада манай бригада даалгагдаhан газар дээрэhээ гектарай 20 центнерhээ бага бэшэ ороохо таряанай ургаса жэлдээ абаhан байна. Тиигэжэ гектар бүриhөө таряа ургуулха түсэб 5—6 центнерээр үлүүлэн дүүргэгдэhэн.

Ямар аргаар иимэ амжалта туйлагданаб? Нэгэдэхеэр, газарнай саг соогоо, hайн шанартайгаар хахалагдана, борнойлогдоно, культиваци хэгдэнэ. Хабарай тарилгын үедэ бүхы гэнжэ мөөртэй тракторнууднай хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ. Механизаторнуудай хэды дүршэлтэй, ажалдаа эзэн ёhoop хандадаг байгаашье haaнь, хиналта заабол хэрэгтэй. Трактористнуудай хүдэлмэриин шанар хоёр талаhaa хинагдана. Агроном, бригадир сүүдхэ бүри хахалагдаhан газараа ябажа харадаг заншалтай. Гадна дүй дүршэл ехэтэй трактористнуудта хамта ажалладаг нүхэдэйнгөө, илангаяа hая хүдэлжэ захалhан механизаторнуудай, хүдэлмэриин шанар саг үргэлжэ шалгажа байха даабари үгтэдэг. Энэ ушарта трактористын муугаар хахалжа захалхатай сасуу хэмжээ абтадаг байна бшуу. Жэшээнь, үнинэй тракторист Василий Дмитриевич Овчинников 3—4 тракториститай нэгэ поли дээрэ хамта хүдэлжэ ябахадаа ходо туhалдаг, плугынь тааруулжа үгэдэг, газар жэгдээр, агротехническэ эрилтын ёhoop элдүүрилхэ тушаа hургаал үгэдэг заншалтай. Мүн иимэрхүүгээр комбайнернууд ажалладаг. Комбайнер Георгий Иванович Миронов нэгэ полиин таряа хуряажа байхадаа бэшэ нүхэдтөө туhалдаг, голодоhогүйгөөр хүдэлхөөр hургадаг юм. Тиигэжэ таряалан дээрэ эрхим шанартайгаар хүдэлхэ эрилтэ механизатор бүхэндэ табигдадаг, заабол тэрэ баримталагдадаг байна.

Механизаторнуудай энэ эрилтые амжалтатайгаар бэелүүлхынь тула тэдэниие hургаха, мэргэжэлыень саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Манай механизаторнууд үбэлдөө hуралсадаг гээшэ. Тиигэжэ бригадын механизаторнуудай хахад хубинь 1-дэхи, 2-дохи классай мэргэжэлтэй болонхой.

Хоёрдохёор, баян ургаса абахын тула **hайн үрэhэн хэрэглэгдэнэ.** Бидэнэр жэл бүри hайн сортын, шэлэмэл томо ороохо үрэhэндэ бэлдэнэбди. Тиихын тула үрэhэнэй таряа ургуулха полидо онсо анхарал хандуулагдадаг, бүхы хүдэлмэри тэндэ хаha саг соогоо, эрхим hайнаар хэгдэдэг гуримтай. Үрэhэ хүрэнгэ намарай дулаан сагта hайса сэбэрлэгдэжэ, хабартаа томо жэнжээрээ илгагдажа, шэлэмэл томо ороohотой үрэhэн таригдадаг юм. Энэ ушарта газарай хүрьhэндэ булагдаhан ороohон бүхэн ургадаг гэжэ шэнжэлэгдээ.

Мүн үрэhэ тариха нормо наринаар баримталха гэжэ агроном, бригадир, механизаторнууд оролдодог гээшэ. Шэнниисын үрэhэн бүхыдөө нарин зуруудтайгаар, хэрээhэлүүлэн таригдадаг.

Ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зүб севооборот ехэ аша туhатай. Мүнөө үедэ манай бригадада 9 политой севооборот баримталагдана.

Бригадамнай hайн полевой стантай. Тэндэ 30 хүнэй амарха оро дэбисхэр, столово бии. Механизаторнуудта үдэр бүри халуун эдеэн бэлдэгдэдэг юм.

Энэ жэлэй хабарай тарилгада бригадамнай бэлэн. Манай **агуу ехэ багша В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе баян ургаса абажа угтаха социалис мүрысөө тракторна бригадануудай дунда эмхидхэхэ дурадхал оруулха байнаб.** 1969 ондо нёдондонойхиhоо дутуугүй, гектар бүриhөө 18 центнерhээ бага бэшэ ороохо таряа абаха социалис уялгатайбди. Иимэ ургаса абаха **мүрысөөндэ** манай хүршэ **«Коммунизм»** колхозой Иван Иванович **Бельскиин** хүтэлбэрилдэг **тракторно-таряан** ажалай бригадые **уринабди.**

И. БЕЛЬСКИИ — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

— Ургасын хуби заяае механизаторнууд лэ шиидхэдэг гээшэ, — гээд тэрэ анхарба. — Энэ жэл манай бригадын олон механизаторнууд hэлгэлдэжэ, залуушуул олон нэмээ. Хабарай тарилгын үедэ гусеничнэ тракторнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхын тулада тэндэ хоёрдохи трактористаар комбайнернууд ажаллаха юм. Тарилгада бүхы юумэн бэлэн.

1969 ондо баян ургаса абаха социалис мүрысөө республика дотороо, тракторно-таряан ажалай бригадануудай дунда эмхидхэхэ гэhэн дурадхалые зүбшөөгөөд, хүршэ колхозойнгоо бригадир нүхэр Мироновой уряае хүлеэн абанаб. Бригадымни механизаторнууд гэдэргэ харахагүй, ороохо таряанай баян ургаса заганайхидhaa дутуугүй абаха зоригтой байха гэжэ найданаб.

Теэд эндэ нэгэ асуудал табиха хүсэлтэйб. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай Мухар-Шэбэр тосхондо элдэб эмхи зургаанууд бии боложо, колхозой трактористнуудые ямаршье табилтагүйгөөр ажалда абадаг болоо. **«Бурводстрой» трестын, промкомбинадай хүтэлбэрилэгшэд колхозой правлениин зүбшэлгүйгөөр манай трактористнуудые хүдэлмэридэ абана.** Иимэ ябадалые буруу, колхозой ажалда, тэндэхи гурим журамда харша хэрэг гэжэ тоолохоор байна.

И. КАЛАШНИКОВ — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

— Трактор, машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, баян ургаса абаха талаар тракторно-таряан ажалай бригадануудай хоорондо социалис мүрысөө үүсхэхэ гэhэн hанамжые ехэтэ hайшаанаб. **Би социалис мүрысөөндэ хүршэ «Одон» совхозой А. Ишаковой бригадые уриха байнаб.** Манай бригадануудай газаршье хабаатай гээшэ. Хэрбээ нёдондо гектар бүриhөө 14,5 центнер ороохо таряа хуряаhан байбал, мүнөө жэл тэрэнээ 16 центнертэ хүргэхэ хүсэлэнтэйбди. Шэнниисэмнай бүхыдөө тооной hайн паар, намарай паар дээрэ таригдаха юм. Гектарай 30 тонно хүртэхөөр наг шэбхэ хартаабха тариха газарта гаргагдаа. 50 тонно аммиактай уhан абтанхай. Тэрэнээ гол түлэб сабшалан дээрэ хэрэглэхэ hанаатайбди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ туршахын тэдыдэ 3 гектарта куузику таряа hэмди. Тиигээд тэндэhээ гектарай 600 центнер ургаса хуряагдаhан. Энэ жэлдэ тэрэниие 20 гектарта тарихаар хараалагдана.

Ажахын тоосоондо оруулагдаhан манай бригадын механизаторнууд баян ургаса абажа, нилээд ехэ нэмэлтэ түлөөhэндэ хүртэнэ. РСФСР-эй габьяата механизатор Михаил Рычков жэлэй туршада 2760 түхэриг, Владимир Корнаков — 2930 түхэриг салин, нэмэлтэ түлөөhэ абаhан байна. Эдэнэрнай 1-дэхи классай механизаторнууд. 2-дохи классай механизаторнууд жэлдээ 2 мянган түхэриг хүрэтэр салин абана.

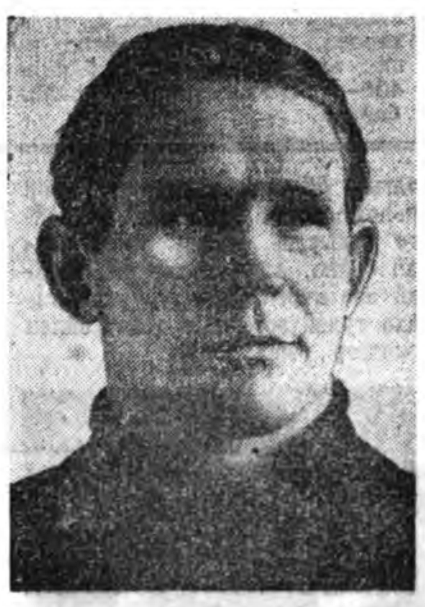

А. АЮРОВ — Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой отделениие эрхилэгшэ.

— Хабарай тарилгада хэрэгтэй юумэн бэлэн болонхой. Имагтал ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаха хэрэгтэй. Энэмнай отделениие эрхилэгшэ бригадир хоёрой шадабариhaa, тэдэнэрэй үгээ ойлголсожо хүдэлhэнhөө болохо байна.

Манай колхоздо бригадирай үүргэ, харюусалга тон бага гэжэ hанагшаб. Хабарай тарилгын үнгэрхэлөөр лэ тракторно-таряан ажалай бригадирые бригадаhaa абажа, ондоо хүдэлмэридэ ябуулжархидаг муутай. Энэ ушарта отделениие эрхилэгшэ тракторнуудые ниитэ тниицэнь ябуулха баатай болоно. Саашадаа иимэ ябадал гаргажа болохогүй, **бригадирай үүргые дээшэлүүлхэ саг ерээ.**

Юрэдөө мүнөө үедэ тракторно-таряан ажалай бригада гэжэ байлгаhанай хэрэггүй. Юуб гэхэдэ, бригадир техникэ мэдэхэ хүн байхадаа тракторнуудай хойноhоо хараад лэ, бэшэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха сүлөөнь байдаггүй. Тиимэhээ **тракторна бригадые амяарлаха хэрэгтэй гэжэ hанагдана. Тэрэнэй хажууда таряан ажалай бригада байжа болохо.** Тэдэндэ малай зарим гүүртэ даалгахаар.

И. ПЕТРОВ — Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

— Бригадамнай 25 тракторта, тэрэнэй 13-ниинь гэнжэ мөөртэй. Бүхыдөө 3500 гектарта тарилга хэгдэдэг. Апрелиин 25 багаар хабарай тарилгын хүдэлмэри захалха байнабди. Энээнhээ оройтожо болохогүй. Мүнөө бригадамнай тарилгадаа бэлэн.

Хабарай хүдэлмэриие габшагайгаар ябуулхын тула тракторнуудаа бүлэг бүлэгөөр ябуулнабди. Нэгэ поли дээрэ 5—6 трактор хүдэлгэхэдэ бүтээсэ ехэтэй, хүдэлмэриин шанаршье дээгүүр байдаг. Энэ ушарта үлүү загуун татагдажа, гүнзэгы буураздаа гаргагдадаггүй байха юм.

Паараа хабар эртэ хахалдагбди. Тиигээд тэрэнээ зундаа хэдэн дахин элдүүрилжэ, сэбэр байлгахада хойто жэлынь баян ургаса абтадаг гээшэ.

Ороohо таряагаа **амяарлан хуряажа hураабди. Энэ ушарта гээлтэ нилээд хороно.** Нёдондо гектар бүриhөө **13,1 центнер таряан хуряагдаhан.**

Г. ИЗМАЙЛОВ — [...] совхозой тракторно-т[...] бригадын бригадир.

— Манай Харанх[...] трактортай, совхозой [...] hаа гушаад модо [...] дадамнай ороohо тар[...] зелёнко таригдадаг. [...] тарай 11 центнер оро[...] таhан. Урдань свёкл[...] 200 гектар поли дээрэ [...] рихада гектарай 20 [...] са хуряагдаhан. Тиигэ[...] **вооборот баримтал[...] наар бэлдэхэ гээшэ [...]**

Тракторно-таряан а[...] дадамнай дүршэл, ша[...] механизаторнууд оло[...] 2-дохи классай мэрг[...] тракторист бии.

Таряалан дээрэ [...] hан механизаторнуудай [...] **дэлмэриин шанар [...] постнууд 3—3 хүнhөө [...]** дэг. Энэмнай маанадта [...] тай зон.

Һүүлэй жэлнүүдтэ [...] олон жэлэй ногоо тари[...] тэрэнэй үрэhэ хуряа[...] Энэмнай ехэ аша үрэ[...]

Социалис мүрысөө[...] совхозой механизатор[...] наб. Энэ жэлдэ гекта[...] 12 центнер таряа ху[...] тайбди.

К. КОНОНОВ — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой отделениие эрхилэгшэ.

— Манай отделени 2500 гектарта ороohо таряа таридаг. Нёдондо энэ газар дээрэhээ гектарай 16,9 центнер ороohон хуряагдажа абтаhан. Байгша ондо таряалангаа үнөө 100 гектараар үргэдхэжэ, нёдондонойхиhoo дутуугүй ургаса абаха зорилго урдаа табяад байнабди.

Ургаса дээшэлүүлгэдэ hайн паар ехэ үүргэтэй. Бидэнэр июниин 10 хүрэтэр паар болохо газараа хахалжа дүүргэдэг гуримтайбди. Газараа hайн шанартайгаар элдүүрилхэ зорилгоор тракторист бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлнэбди. Хүн бүхэн, илангаяа үнинэй хүдэлдэг трактористнуудта өөрынгөө хэhэн хүдэлмэри өөрөө шалгаха эрхэ олгогдонхой. Энэнь механизаторнуудай **харюусалга**, хүндые улам үргэнэ бшуу.

И. БРЫЛЕВ — Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой отделениие эрхилэгшэ.

— **Колхозоймнай бүхы 4 тракторно-таряан ажалай бригада ажахын тоосоондо оруулагдажа, мүнөө даалгагдаhан газар дээрээ ёhотой эзэн болоо гэжэ хэлэхээр.** Нёдондо гурбан тракторна бригадамнай ургаса абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, нилээд ехэ мүнгэ, ороohо таряа нэмэлтэ түлбэридэ абаhан.

Имагтал механизаторнуудай ажал хэрэгтээ эзэн ёhoop хандадаг болоhоной ашаар нёдондо колхознай 71 мянган центнер ороohо таряа хуряажа абаhан байха юм. Иимэ ехэ ургаса урда жэлнүүдтэ абтаагүй. Минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэhэн газарhaa шэниисын ургаса нилээд дээгүүр байhан.

Ажахын тоосоондо ороhонниинь юугээрээ hайн байнаб? Бригадын гэшүүн бүхэн ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг болонхой. Жэшээнь, тарилгаяа hайнаар хэхын тула комбайнернууд hайн дураараа сеялкэдэ hуужа захалаа.

Хэрбээ урдань адууhа мал таряанда орожо, ехээр гэшхэдэг, муудуулдаг байбал, мүнөө тиимэ юумэ үзэгдэхэеэ болёо. Бригадын гэшүүд саг соонь посхоод заhaxa, тиимэ мал оруулхагүй хэмжээ абадаг болоо бшуу.

Мүн бригадын гэшүүн бүхэн трактор, машинануудтаа гамтайгаар хандажа, горючи, тоhо, запчастьнуудые алмаха гэжэ оролдоно. Тиигэжэ үйлэдбэриин гаргаша хорожо, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдарна бшуу. Жэшээнь, нёдондо абтаhан **центнер ороohо таряанай өөрынь үнэ сэн 3 түхэриг 72 мүнгэтэ байгаа.** Саашадаа ажахын тоосооной гурим бүри нарижуулха зорилготойбди.

Н. ХЛЫЗОВ — Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой отделениие эрхилэгшэ.

— Манай отделенидэ даалгагдаhан таряалан хүнгэн хүрьhэтэй, үрэжэл багатай юм. Тиимэhээ баян ургаса абахын тула тэндээ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые горитой хэрэглэхэ болоодоно. **Нёдондо минеральна үтэгжүүлгэ тарааhан газарhaa гектарай 5 центнер ороohо таряан үтэгжүүлэгдээгүй газарайхиhaa ехээр абтаhан байха юм.** Хэрбээ үтэгжүүлгэ хэрэглээгүй газарhaa гектарай дунда зэргээр 6 центнер ургаса абтаhан байбал, үтэгжүүлэгдэhэн газарhaa гектарай 11 центнер абтаха жэшээтэй.

Теэд мүнөө дээрээ минеральна үтэгжүүлгэ хомор байжа, тэрэнээ гол түлэб кукуруза тариха газартаа оруулнабди. Нёдондо куузику, турнепс тарижа, баян ургаса абаhан байнабди. Жэшээнь, **турнепсын гектар бүриhөө 400 центнер ургаса хуряагдаhан** байна. Тиигэжэ адууhа мал шэмэтэ тэжээлээр хангагдаа hэн.

Энэ жэлэй хабарай тарилгые эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ дүүрэн аргатайбди. Техникэ бэлэн, механизаторнууд хүсэд хүрэхөөр бии.

Гадна ороohо таряа ехээр абадаг болохын тула жэл бүри **шэнэ газар ашаглалгада оруулха шухала гэжэ hанагдана. Манай совхоз 500 гектар шэнэ газар элдүүрилхэ зорилго табинхай.**

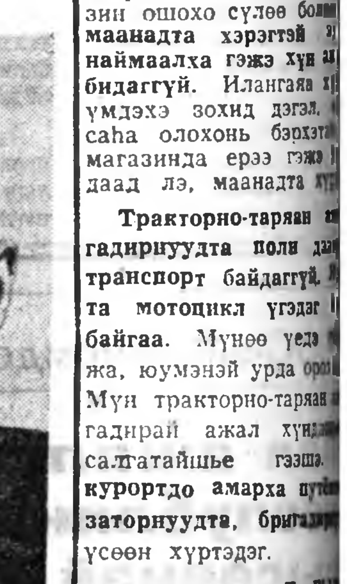

А. УСТЬЯНЦЕВ — [...] аймагай Шергинскэ [...] торно-таряан ажалай [...] бригадир.

— Механизаторнууд [...] дээрэ таhалгаряагүй [...] зии ошохо сүлөө бол[...] **маанадта хэрэгтэй [...] наймаалха гэжэ хүн [...]** бидаггүй. Илангаяа [...] үмдэхэ зохид дэгэл, [...] саhа олохонь бэрхэт[...] магазинда ерээ гэжэ [...] даад лэ, маанадта [...]

Тракторно-таряан [...] гадирнуудта поли [...] транспорт байдаггүй. [...] та мотоцикл үгэдаг [...] байгаа. Мүнөө үедэ [...] жа, юумэнэй урда [...] Мүн тракторно-таряан [...] гаднрай ажал хүнд[...] салтатайшье гэшэ [...] **курортдо амарха пут[...] заторнуудта, бригади[...]** үсөөн хүртэдэг.

Б. ГЫ[...]

В. ЭРДЫНЕЕВ — Баргажанай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой отделениие эрхилэгшэ.

— Манай отделени гол түлэб мал ажал эрхилдэг юм. Тиимэhээ үбhэ, тэжээл ехээр ургуулжа абаха гээшэ манай гол зорилго. Һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалан hайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Отделениимнай сабшалан жэл бүри үертэ абтажа, үбhэ хуряалгын үедэ уhа шабар байдаг hэн. Ушар иимэhээ **Онёо голой зарим hалаа, татуурнуудые хаажа, нилээд ехэ сабшалангаа үерhөө абараабди.** Энээнэй ашаар нёдондо колхознай 60 мянган **центнер** үбhэ хуряаха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 70 мянган центнертэ хүргөө.

Эдэ бүхы хүдэлмэри машина техникын, колхозой лугомелиоративна бригадын хүсөөр хэгдэнэ. Тэрэнэй нэгэ звеноое Социалис Ажалай Герой нүхэр Чойропов хүтэлбэрилнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Очировай хүтэлбэрилдэг луговодуудай оньhожоруулагдаhан звено 410 **гектар** дээрэhээ **8323 центнер** гэхэ гү, али **гектарай 20,3 центнер үбhэ хуряажа, «республикын луговод-мастер»** гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Энэ звено сабшалангаа hайнаар уhалhанай, үтэгжүүлhэнэй ашаар лэ иимэ ургаса абажа шадаа бшуу.

Сабшалан hайжаруулха хүдэлмэриие Буряадай АССР-эй габьяата агроном алдартай Б. О. Гармаев ударидана. Энэ мэргэжэлтын заабаряар **уhа намаг хатаагдана, дэгиүүл болдог жэгдэлэгдэнэ.** Саашадаа энэ хүдэлмэри бүри үргэнөөр, улам эршэмтэйгээр ябуулха хэрэгтэй гэжэ hанагдана.

Энэ хабартаа соносхогдоhон хоёр hарын эхилhэнhээ хойшо сабшалан дээрэ горитой хүдэлмэри ябуулагдана. 6500 тонно наг шэбхэ зөөгдөө. Хүсэ ехэтэй тракторнууд лугомелиоративна бригадада даалгагданхай.

Теэд колхоздомнай хүдэлмэриин хүсэн дуталдана. Залуушуулые, арбадахи класс дүүргэгшэдые заабол хоёр жэл түрэл колхоздоо хүдэлгэхэ эрилтэ табихаар байна. Тиихэтэй хамта **хүдөөгэй залуушуулай культурна эрилтэнүүдые хангаха, клуб, соёлой ордонуудай ажал ябуулгые** hайжаруулха, удха түгэлдэр болгохо шухала.

Д. БАНЗАРОВ — Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой Алтайн отделениие эрхилэгшэ.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ Алтайн уhалуурин системэ, hубаг, ханааб шэнээр татагдаhан. Тэрэнэй хүсөөр 500 гектар умдалуулха арга бии. Теэд тэрэмнай хэрэглэгдэнэгүй. Энээндэ нэгэ километр ута түмэр хоолой дуталдана. Тэрэнэй олдоогүйhөө боложо, энэ жэл газараа уhалха аргагүйдэнэбди.

Манай нютагта кукуруза hайнаар ургадаг. Зүгөөр тэрэниие таридаг газар заабол уhалха хэрэгтэй.

Отделенидэмнай hайн клуб байхагүй. Шэнэ клуб бариха мүнгэ үгэхэбти гэжэ жэл бүри найдуулаад лэ үнгэрдэг. Мүн отделенидэмнай 8 жэлэй hургуули гурбан жэлэй урда тээ эмхидхэгдэhэн аад, мүнөө хүрэтэр типовой байрагүй байhаар. Эдэ бүгэдэ таряашад, механизаторнуудай, малшадай hанаа зобооно, ажаллаха хүнүүд олоор дуталдана.

ХЭБШЭДЭЙ ҮГЭДЭ НАЙДАХА

Үдын забhарлалгын урдахана Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цех соо оробоб. Хэдэн олон станогууд нэгэ жэгдэхэнээр хүдэлнэ. Шэрэм хайлуулдаг пеэшэнэй дэргэдэ ажалладаг Усачёв түмэр салираар сорго түнхижэ, улаан дүлөөр соробхилhон шэрэм горхо шэдэлүүлбэ. Галай хүсөөр шэрэм хайлуулдаг гайхамшаг мэргэжэлтэй энэ хүбүүн зузаан брезент самсынгаа хамсыгаар нюурайнгаа хүлhэ аршан байжа, ажалайнгаа үрэ дүнгөөр урмашан баясана...

Хайлаhан шэрэмээр дүүргэгдэhэн ехэ шанага конвейертэ дүтэлүүлэгдэбэ. Шэрэм шудхагша И. Нелюбин шанагын залуур бүхөөр барихай, урин бэрхээр бүтээгдэhэн хэбүүдэй газагэ руу болгоомжотойхоноор эюулнэ. Нигэжэл энэ үдэр hунигүй тормозой колодконууд бүтээгдэжэл байлаг.

Хэбшэдэй бригадир Маркел Мантыков бидэндэ дүтэлжэ:

— Халаан соо 3000 колодко хэдэг болообди. Харагты даа. Мүнөө үе болотор аяар 1800 колодко хэжэрхибэбди, — гээд баяртайгаар мэдүүлбэ.

Тэрэнэй харахан нюдэд хүхюун согтойгоор ялалзана. Маркел Мантыков үшөөл олон юумэ хөөрэхэ хүсэлэнтэй аад, ажал тээшээ яаража: — Хожом сүлөөтэй болоод хөөрэлдэхэбди, — гэжэ хэлээд, хэб бүтээдэг станок тээшээ хүлэр доронюнаар алхалан ошобо.

Эдэнэр урдань халаан соогоо тормозой хоёр мянган колодко хэдэг бэлэй. Харин мүнөө гурба мянганда хүргэбэ ха юм гэжэ бодомжолон байтарни, мастер Сергей Ангархаев нигэжэ нэмэнэ:

— Бидэ байгша он соо үнгэрhэн жэлэйхиhээ 300 мянгаар олон колодко бүтээхээр шиндэжэ, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абhан байнабди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула булта хүдэлмэришэд оролдолго гарган ажаллана. — гэжэ хөөрэбэ.

Эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байдаг энэ цехэй хүдэлмэришэд түсэб даабаряа урагшатайгаар дүүргэнэ. Хэбшэдэй бригадануудай дундаhaa Маркел Мантыковай даадаг бригадынхид түрүү зэргэдэ ябана.

Эдэнэрэй хүдэлдэг газарта арюун сэбэр. Ажалай дүн харуулдаг самбар ханада үлгөөтэй. Тэрээн дээрэ час соо бүтээгдэhэн колодконуудай тоо аржытар бэшээтэй. Хүдэлмэришэн бүхэн али зэргээр ажаллажа байhанаа энэ тоонуудые харахаар лэ ойлгоно. Тиимэhээ алишье сагта адлихаар хүдэлжэ, hайн шанартай продукци бүтээхээр оролдоно бшуу.

Маркел Мантыковай бригадынхид байгша оной хоёр hара соо тормозой 108 мянган ко[...] дые бүтээжэ, продук[...] hайн шанартайгаар [...] hагайхидта тушааж[...] байна. Энэ амжалта [...] хэнээр туйлагдаhан [...] дынь бүхы хүдэлмэри[...] та эндэ бии.

— Манай бригада[...] хоёр хүн хүдэлнэ. Саг [...] гоо ажалдаа ерэжэ, [...] хүдэлмэри хэhэнэй [...] тэйгээр ажалаа эхил[...] Амжалтымнай эхин [...] да, — гэжэ хэбшэн Р[...] хөөрэнэ.

Энэшье зүбтэй. hайн[...] тайгаар улам ехэ про[...] тээн гаргахаар орол[...] шэд, шэрэм шудхаг[...] эетэйгээр ажаллана. [...] лоп электровозуудта [...] рагтэй тормозой кол[...] саг болзор соонь [...] станцинуудта эльгээ[...] магтаалда хүртэнэ.

Маркел Мантыков[...] байгша оной даабар[...] дуур тормозой 3000 ко[...] тээхээр дээшэлүүлэг[...] лие уялга абаhан юм. [...] биhан энэ зорилгоё[...] тула булта хэбшэд орол[...] хүн шэнгеэр хүдэлжэ [...]

— Хүсэл зорилгоё [...] хэбди! — гээд эдэнэр [...]

К. ЖАМ[...]

...НЭЙ ГВАРДИИН ТҮЛӨӨЛЭГШЭД

...РАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

...эй ажабайдал өөрын ...тэй, харгы замтай, үг ...байдаг гээшэ ааб даа. ...айхабтар баян удхатай ...холтойгоор ажаһуудаг. ...нэрэ алдар мартагдаш... түүхэ домогто орожо, ...асхаал болон үлэдэг ...хүнүүдэй нэгэн гахэ... Петрович Постышев бо...

...мунхэ марксизмын үзэл ...Россида дэлгэржэ байха ...Постышев түрэжэ, ар... хоридохи зуун жэл... дээрэ дэлхэйн ре... хүдэлөөнэй Россида ...байһан — иимэ гай... үе сагта эдир залуу на... гэрһэн байна. Агуу ...Ленинэй үзэл сурта... ...гдаһан революци... нэгэн — тэрэ һэн. 1904 ...партитай хуби ...дүүлнэ.

...партиин, совет гүрэ... ехэ ажал ябуулагша ...шевой хубисхалша ...ын ехэ хубинь Алас... Зүүн Сибирьтэ, тэрэ ...Забайкалида үнгэрһэ...

* * *

1904 он — эрхим һайн ...түлөө, гэгээн гэрэлтэ ...лөө тэмсэлэй эхилэн ...һан үе. Элитэ рево... Михаил Васильевич ...тэрэ танилсана. Павел ...политическэ талаараа ...революционно ажал ...шэхэ хэрэгтэнь М. В. ...нүлөө үзүүлһэн бай...

...Энэ жэлэй май һарада ...ходо Иваново-Вознесен... ...мэришэдэй стачечна ...дахa ажалшадай де... Совет эмхидхэгдэө. ...гуулагдаһан түрүүшын ...нэгэн энэ байгаа. Энэ

Совет П. Постышев һунгагдаһ бэлэй. Иваново хотын большевигүүд 72 хоног соо үргэлжэлһэн стачка эмхидхэв. Энэ буһалгаанай һүүлээр ехэ ехэ промышленна районуудай хүдэлмэришэд хаанта засагта эсэргүү тэмсэлээ улам эршэтэйгээр үргэлжэлүүлнэ.

Уданшьегүй Постышев арестовалагдаад, гэртэнь нэгжэлтэ хэхэдэнь юушье олдоогүй дээрэһээ табигдаһан юм. 1908 оной апрель һарада хаанта засагаархид Павел Петровичые дахин арестовалжа, Иваново-Вознесенскын бусад большевигүүдтэй хамта социал-демократическа нюуса типографи бии болгоо гэжэ гэмнэгдэбэ. Эдэ бүгэдэнэй түлөө түрмэ шорондо һууһанай, каторгада ябаһанай һүүлээр П. П. Постышев Сибирьтэ бухы наһаараа байхаар Эрхүүгэй губерни эльгээгдэһэн. Ингэжэ Ленинэй партиин хүмүүжүүлһэн элитэ революционер манай Зүүн Сибирь ерэһэн намтартай.

Эрхүүдэ байхадаа партийна ажалда хүдэлнэ, большевигүүдэй организаци байгуулхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Эндээл хүдэлжэ байхадань февральска революци болоно. Советүүд байгуулагдана.

П. П. Постышевой саашанхи ажал ябуулгань дэлхэйе доһолгоһон 1917 оной дүлэтэ үдэрнүүдтэй нягта холбоотой. Эрхүү хотодоо революционно комитедтэ һунгагдана, улаан гварди байгуулалсана. С. Лазотой хамта сагаантанай буһалгаае хяа бута сохихо хэрэг эмхидхээ бэлэй.

Граждан дайнай хүшэр хүндэ үе саг. Зүүн Сибирьтэ, Алас-Дурна зүгтэ бэрхэшээлтэйшье, аюултайшье байдал тохёолдоно. Эрхүү городые сагаантанчехүүд булимтаран эзэлэнхэй байба. Алас-Дурнада Япон, Американ булимтарагшад шэбээлэнхэй. Эдэ бүгэдэ ээрхэг түримхэй хэрэг аашануудые дотоодын харата муухай дайсад дэмжэдэг, харин булимтарагшадтай үгэсэдэг байба. Иимэ хүшэр хүндэ үе сагта большевигүүдэй парти сэсэн мэргэн хараа шугам шадамар бэрхээр бэелүүлжэ эхилээ. Совет Россин нангин хуби болохо Алас-Дурна зүгые харата дайсадай һабарһаа аршалан хамгаалхын тулада айхабтар ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн юм. Большевик партиин элитэ ажал ябуулагшад Совет гүрэнэй, тэрэнние байгуулагша Арадай Комиссариадай Соведэй түрүүлэгшэ В. И. Ленинэй ударидалга доро энэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Тэдэнэй дунда П. П. Постышев байлсаһан юм. РКП-гэй Центральна Комитедэй түлөөлэгшэ болон Алас-Дурнада хүдэлхэдөө Амарай Зүүн фронтын комиссар, 2-дохи армиин политотделэй начальник, Амар шадар правительствын түлөөлэгшөөр хүдэлөө. Ингэжэ Алас-Дурнада, Сибирьтэ Совет засаг тогтоон бэхижүүлхын түлөө арад зоной тэмсэлые ударидалсаһан юм. Жэшээнь, «Вперед» гэжэ фронтын газетэ байгуулаа, тэрэнэй редактор байгаа.

Большевик, В. И. Ленинэй шаби Павел Петрович арад зоной дунда хүдэлмэри ябуулхадаа бэрхэ, дүршэлтэй байһан тула хүдэлмэришэдэй дунда ехэ хүндэтэй болоһон юм. Тиимэһээ большевигүүдэй парти Павел Петровичые эгээн бэрхэшээлтэй газарта эльгээдэг байһан. 1921 оной зун Прибайкали шадар иимэ аюултай оршон байдал тохёолдоһон байба. Дайсантай тэмсэхыень олониитые элсүүлэн хүтэлбэрилхэеэ Дальне-Восточно республикын правительствын түлөөлэгшэ болоно, Павел Петрович Верхнеудинск ерээ. Эндэ Павел Петрович Унгернын бандые усадхалгада хабаадалсаба. Мүн өөрөө Прибайкалиин хүдөө нютагуудаар ябажа, хүн зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулна. Илангаяа ДВР-эй уласхоорондын, дотоодын байдал тухай хөөрэжэ үгэдэг, хүдөөгэй арад зоной эрилтэ хэрэглэмжэ элирүүлдэг байгаа.

Унгернын бандын бута сохигдоһоной һүүлээр, Прибайкальска областьдо ДВР-эй правительствын түлөөлэгшэ боложо, Павел Петрович областной суглаанда хабаадаха түлөөлэгшэдэй һунгалтын хүдэлмэри эмхидхээд, 1921 оной сентябрь һарада үнгэрһэн түрүүшын сессидэ хабаадалсажа, тэрэнние хүтэлбэрилһэн юм.

Ингэжэ харата дайсание һүнөөн дараха хэрэгтэ арад зониие элсүүлэн ударидадаг бэрхэ бэлигтэй хүтэлбэрилэгшэ граждан дайнай хүшэр хүндэ үедэ манай зүүн зүгэй хизаар ороноор һайса иишэ тиишээ ябаһан байна.

Партизануудай байлдаанууд, волочаевска үдэрнүүд... Алас-Дурнын, Зүүн Сибириин харина булимтарагшадһаа сүм сэбэрлэгдэхэдэнь, П. П. Постышев ДВР-эй правительствын түлөөлэгшэ боложо, Прибайкалиин областьдо хүдэлөө.

Граждан дайн совет Россида һандарал, үлэсхэлэн байдал асараа. Хүдөө ажахые, промышленность, транспорт һэргээн бодхоохо хэрэгтэй байгаа һэн. Павел Петрович Прибайкалида энэ хүдэлмэри эрхилэн ударидаһан юм. Гүрэнэй архивта байһан документнүүд болон тэрэ үеын газетэнүүдые харахада, энэ хүнэй бэелүүлһэн ажал ябуулга айхабтар ехэ байдаг. Эндэ гурим журам тогтоохоһоо эхилээд, таряашадта туһаламжа үзүүлхэ мэтын хүдэлмэри ударидаа.

Прибайкалида хүдэлжэ байхадаа Постышев нютагай хүн зонтой холбоо барисаа тогтооһон юм. Хүдөө нютагуудаар, һуурин тосхонуудаар ябадаг, таряашадай байдал харадаг, коммунис партиин хараа шугам тэдээндэ ойлгуулжа үгэдэг һэн. Бодхуулнууд болон бусад этэгээдүүдтэй тэмсэхэ, нютагуудта пролетариадай засаг зургаануудые байгуулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Эндэхи нютагуудта зохихо гурим журам тогтоохо талаар Постышев айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулһан байдаг. Гүрэнэй архивта байһан хэдэн захиралтануудынь эдэ бүгэдыень гэршэлнэ. Жэшээнь, Хонхоло нютагта 1922 оной зун үнгэргэгдэһэн хамтын суглаанай тогтоол соо П. П. Постышевой абаһан хэмжээнэй һүүлээр нютагтамнай гурим журам тогтожо байна, хүдөөдэ тонолго, хулуулга болюулагданхай. Тэрэнэйнь түлөө эндэхи ажалшадһаа баясхалан хүргэгдэһэн байха юм.

Алас-Дурнада Совет засагай тогтоогдоходо, 1922 оной ноябрьдо ДВР-эй арадай суглаан энэ республикые РСФСР-тэ оруулха тогтоол гаргаа һэн. Тиигэжэ Дальревком байгуулагдаба. П. П. Постышев тэрээндэ оруулагдаа. Постышевой ударидалга доро Прибайкальска губерниин ревком бии болгогдоо гэжэ Верхнеудинскһаа арадай суглаанда мэдээсэгдэбэ.

Ингэжэ эндэ шэнэ үе саг — совет байгуулалта эхилһэн түүхэтэй. Совет гүрэнэй засаг түрын зургаанууды байгуулха болон бусад хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ эхилээ һэн.

Большевик партиин элитэ ажал ябуулагша П. П. Постышев Зүүн Сибирьтэ, тэрэ тоодо Буряад орондо. Алас-Дурнада Совет засаг тогтоохо хэрэгтэ бүхы бэлиг шадабаряа, хүсэ шадалаа зорюулаа гэжэ дээрэ дурсагдагша баримтануудһаа эли болоно. Прибайкалида айхабтар ехэ эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаа. Энэ ехэ хизаарай экономико соёл гэгээрэл өөдэнь татаха хэрэгтэ бүхы хүсэеэ зорюулаа. 1923 оной февраль һарада тэрэнэй ударидалга доро Верхнеудинскда ремесленнэ һургуулиин нээгдэһэн ушар хадаа энэ хүнэй ажал ябуулгын нэгэ жэшээ болоно. Хожомоо энэ һургуули Постышевой нэрэмжэтэ болоһон.

Губисполкомой түрүүлэгшээр хүдэлжэ байхадаа, П. П. Постышев мүн лэ национальна асуудалда анхаралаа хандуулдаг байба. Буряадай автономито совет республика тогтоохо бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Манай Зүүн Сибирьтэ, Алас-Дурнада энэ революционерэй хэһэн ажал хэрэгые эдэ хуудаһануудта бултыень дурдахын аргагүй. Имагтал ажалайнь зарим хубиие харуулха һэдэлгэ хэгдэбэ. Агуу багшын үзэл сурталые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ энэ партийна хүтэлбэрилэгшын ажал ябуулга сүм зорюулагданхай.

П. П. Постышев 1923 онһоо Киевскэ губкомой таһагые даагшаар, губерниин шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр. 1924 оной намарһаа Украинын большевигүүдэй партиин Киевскэ губкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлнэ. 1925 оной декабрь һарада Украинын КП(б)-гэй ЦК-гай гэшүүн, Политбюрогой гэшүүндэ кандидадаар һунгагдана. 1926 онһоо 1930 он хүрэтэр Павел Петрович Украинын КП(б)-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн байгаа. Тэрэл үедэ Улаан Армиин тогтоһоор 10 жэлэй ойн хүндэлэлэй үдэр П. П. Постышев Улаан тугай орденоор шагнагдаа.

XIV съезд ВКП(б)-гэй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадаар, XV, XVI, XVII съезднүүд дээрэ ЦК-гай гэшүүнээр һунгагдаа. 1930 ондо — ВКП(б)-гэй ЦК-гай секретарь болоо. 1933 онһоо Павел Петрович дахин Украинын КП(б)-гэй ЦК-гай секретаряар хүдэлнэ.

Большевик-ленинец Павел Петрович Постышевой мартагдашагүй дурасхаалые манай республикын ажалшад нангинаар хүндэлнэ. Тэрэнэй түрэһөөр 75 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Улаан-Үдын Пионернүүдэй байшанда П. П. Постышевой нэрэ олгогдонхой.

А. НЕЛЮБИНА.
гүрэнэй архивай научна хүдэлмэрилэгшэ.

...РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

...УРАГШАДАЙ АЯНШАЛГАДА БЭЛДЭНЭ

...ын һургуулинуудай ...ууды хүтэлбэрилэгшэ... ...р Улаан-Үдэдэ һаяхан ... Тус семинарта 51 хүн ...графи, түүхэ, биологи, ...ра заадаг багшанар ха... ...м. Агуу багша Ленинэй ...олбоотой нангин газар... ...мэришүүлэй аяншалга... ...саг үргэлжэ үнгэргэхэ ...удал багшанар зүбшэн ...байна. Тиигэжэ 1969 — ...дай һуралсалай жэлдэ

багшанарай энэ хүдэлмэри яажа эмхидхэхэ тухайнь мэргэжэлтэд дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Багшанарайнгаа хүтэлбэри доро хизаар ороноо шэнжэлэгшэд — нютаг нютагай пионернүүдэй хүсөөр Буряад орондо ажаллажа, алдар нэрээ суурхуулһан коммунистнууд, граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнда баатарлигаар тэмсэһэн сэрэгшэд тухай материалнууд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой болотор суглуулагдаха юм.

Мүн һургуулинуудай хизаар ороноо шэнжэлэлгын, дайшалхы алдар солын музейнүүдэй хүдэлмэри яажа һайжаруулха тушаа семинарта хабаадагшад һанамжа дурадхалнуудаа хэлэһэн байна. Мүнөө БурАССР-эй гэгээрэлэй министерство, эдиршүүлэй аяншалгын республиканска станци һургуулинуудай алдар солын жэшээтэ һайн музейнүүдые элирүүлхээр конкурс соносхоо.

Л. ПОХОЕВА.

...ТУРИМШУУЛХААР БОЛОО

...жэлэй саада тээ Бадарай тужа дээгүүр ниидэ... самолёдой сонхоор ха... ...лэнхы ногоон далай ...гдэгшэ һэн. 12 мянга ...тар талмай дээрэ зай ...ургаһан, 20—30 метр ...арһал эндэ һүүгшэ бэ... ...гаалиин уран гараар ...» үзэсхэлэн һайхан ...нютагай ажахынууд ...лэжэ шадангүй, хай... ...өөр һалгажа байна. Му... ногоон тайгын оронгто ...агаан ехэ ехэ талмайнууд ...гэгүүлээ бужылган. ...болонхой.

...гдэлнүүдтэй Бадарай. ...тужанууд соо ушархат.

Шэнэ газар ашаглаха дуранда дашуурһанһаа боложо, Галбайншье нюрган, Хасууртын, Сагаан Уһанайшье ара убэрнүүд доло шобто убшэгдэһэн, Мунхэ толгой зулмажа, халзан толгой болоһон дол үзэгдэнэ. Тиимэһээ Түнхэндэ ой модо дура зоргоороо хюдалга үргэлжэлһөөр...

Бадарай тужа соо табан жэлэй хугасаада модо бэлэдхэлгэ хорихо, тиин байгаалиин үрэжэлтэ заповедник болгохо тухай 1966 ондо аймагай гүйсэдкомой гаргаһан шиидхэбэри мүнөөшье хүрэтэр дүүргэгдэнэгүй.

Колхоз, совхозууд өөһэдынгөө газар дээрэхи ой модондо хайра гамгүйгөөр, һаланаар хандана. Гэдэнэр дүтэ ойрын ой модые дуран соогоо хюдана. Барилгада, түлеэндэшье бэлдэгдэһэн модоной шэлбэһэ гэшүүһэн сэбэрлэгдэнэгүй. Илангаяа иимэ байдал «Сибиряк» колхозой, аймагай промкомбинадай болон бусадшье ажахынуудай участогууд дээрэ үзэгдэнэ.

Ажахынууд модо тарилгада ехэ анхарал хандуулха ёһотой. Энэ талаар Түнхэнэй колхоз болон совхозуудта ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй.

Ой модон хюдагдажал, байгаалиин ногоон хибэсэй үнгэ шарайда сагаан толбонууд олошоржол, үргэлжэлһөөр.

Ш. БАЙМИНОВ.

...Буряад үнэндэ»

...һэнэй һүүлээр

...НЕЭДЫНЬ ...РАНА, ...ТАЛЫНЬ ...РЗАЛНА»

...тай статья манай га...риин 22-ой номерто ...н байгаа. Статья соо ...аймагай Иисэнгын сов...ын гүүртын малшад ...байдалда оронхой. Үн... урда урданайхиһаа ...лёнко, хуряажа аба... ...нээ һурилжэ, хо...ингүй, халуун намар ...үүлжэрхиһэн байгаа. ...рилагдаһан тэжээлэйнь ...зарим гүүртын малай ...ко. Дурсагдагша гүүр... 16 туталай олонхинь ...шоор убшэлһэн, хоё...һан байна.

...соо хэлэгдэһэн баримта...жа үзэхэдэ булта зүб ...эдынь турана, туга...лнаэ гэһэн статья ...шадай суглаан дээрэ ...гдэһэн байна. Мүнөө ...н малда саг соогоо тэ...гдана. Үнеэд бүлеэн ...агдадаг болоо. Мүн ...үүлха эндэхи цехтэ ...мэришэд табигдаа. ...оо тэжээл асаржа ...мэри хойшонь тата...лэгшэдтэ һануулга ...гэжэ Яруунын аймаг... хиналтын комитедэй ...нүхэр Дымчиков ма... мэдээсэбэ.

Улаан-Үдын пристаниин хүдэлмэришэдэй дунда мүрысөөн улам эршэтэйгээр дэлгэржэ байна. Электро-газганууршан Владимир Сергеевич Юртаев ажалдаа оролдосо ехэтэйгээр хандажа, һайн амжалта туйлана. Тэрээндэ коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. Мүнөө нүхэр Юртаев теплоход, баржануудай заһабарилгада хүдэлмэрилнэ. Тиихэ зуураа һара бүриингөө даабарие 120—130 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тэрэнэй хэһэн ажалай шанар хододоо һайн сэгнэлтэ абадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. С. Юртаев ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Сапаргуль ШАРАПОВАГАЙ ХИБЭС

Тэрэ үедэ Каспиин далайн Челекен гэжэ хахад аралнууд үшөө арал байһан юм. Байли Шараповай бүлэ тэндэ һуудаг һэн. Байлиин эгэшэ Сапаргуль Ленинэй нүгшэһэн тухай гашуудалтай мэдээ дуулахадаа, дурасхаалай хибэс нэхэхэ гэжэ Туркменидээ түрүүлэн шиидэһэн байна.

Энэнь, тэрэ үеын ёһо заншалаар, үзэгдөө дуулдаагүй ушар байһан. Юундэб гэхэдэ, «Хүнэй дүрэ бүтээгээ һаа, һүнэһөө алдахаш» гэжэ ислам шажан номнодог байгаа бшуу.

Урдаһаа туркмен таряашадай, малшад болон загаһашадай ажамидарал тон хүндэ хүшэр һааб даа. Харин хүнэй тоодо ородоггүй, боолдол адляар юромжологдодог туркмен эхэнэрэй хуби заяан мянга дахин энээнһээ доро байһан... Тиимэ байтарнь, эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй адли эрхэтэй болохо ёһотой гэһэн Ленинэй үгэ энэ холын бэлшээринүүд, Челекенэй хооһон эрье хүрэтэр гэнтэ хүрэжэ ерэбэ. Ингэжэ дарлалтата байдал, хүнэй мэдэл доро байлга барагдаа һэн. Иимэ гайхамшагта абарагшын ашыень яагаад харюулха бэлэй гэжэ бодоходоо, Ленинэй портредые хибэс дээрэ зураглан нэхэхэ гэһэн бодол бүри тиихэдэ Сапаргулиин толгой соо түрөө бэлэй.

«Ленин нүгшэбэшье, хэрэгынь мүнхэ» гэһэн үгэнүүд хибэс дээрэнь нэхэгдэнхэй. Тэрэнэй буланда: «Сапаргуль Шарапова, Байли Шарапов. 1925 ыыл (он)» гэжэ бэшээтэй. Эгэшэ дүү хоёр хамта хүдэлбэшье, эгэшынь нэрэ түрүүн байхал ёһоороо байгаа, дүүнь тиихые буруушаагаагүй.

Сапаргуль тэрэ хибэс-портредые өөрындөө үлгэхэ гэжэ нэхэһыень загаһашанай бишыхан гэртэ багтаагүй, Ашхабадай Уран зурагай музейн залые олон жэлдэ гоёожо байнхай. Нютагаархиниинь, аха дүү республиканууднаа, мүн хилын саанахи гүрэнүүдһээ ерэһэн айлшад, ондоошье хүнүүд тэрэнииень гоёшоон харадаг. Тиихэ гэжэ Сапаргуль Шарапова һанаашьегүй байха.

АНЗА БОЛЮУЛХА!

Челекен гээшэнь Туркмениин баруун захада, харин аул Кадыр-Яб — зүүн захадань байдаг. Эндэ юрын туркмен эхэнэр Биби Ахмидова һууһан юм. Арбан зургаатайдаа хадамда үгтөөд, арба юһэтэйдөө эрэ нүхэрһөө гээгдэһэн байгаа. Хибэс нэхэдэг бэрхэ тэрэ залуу сэбэр басагые һамган болгожо абаха дуратайшуул олон һэн ха. Басаганай худалдаанай анза болгожо ехэ мүнгэ үгэхэбди гэжэ эсэгэдэнь дурадхадаг байһан. Хэды хорхойтомоор байбашье һаань (эгээлэй таряашан тэрэ үедэ юу олохо байгааб), Бибиин эсэгэ Ахмед-ага мүнгэндэ обтоогүй. «Худалдаагаар яахамнайб,— гэжэ басагандаа хэлэдэг һэн.— Хэндэ гарахаяа өөрөө мэдэ». Тэрэ үеынхеэр энэнь ехэ зоримгой шиидхэбэри байһан. Хүнүүд шэнэ ёһоор ажамидаржа эхилһэн байгаа бшуу.

Туркмениин городууд, аулнуудай үйлсэнүүдээр улаан бүд дээрэ: «Анза болюулха!» гэжэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэһэн үгэнүүд улам олоор харагдадаг болоо һэн.

Бибиин дүү — Салик багшанарые бэлдэхэ дээдэ һургуулида — Ташкентын арадай гэгээрэлэй институтда һуража байһан юм. Басагадые хулууһан, наһа гүйсөөгүй хүүхэдые хүсөөр хадамда үгэһэн, «үгэ дууласагүй» эхэнэрнүүдые феодал гурим сахигшадай алаһан тухай Бибиин хөөрэхэдэ, «Бү ай, Биби: шамайе Совет хуули хамгаалха, айнгүй тэмсэ. Тэмсэлгүйгөөр шэнэ байдал зохёохогүйш» гэжэ Салик заадаг байһан. Дарак (хибэс нэхэдэг юумэ) — хуушанай заншалтай тэмсэхэ Бибиин зэмсэг болоо бэлэй.

Шэнэ хибэсэй һуури татагдажа, дээдэ захынь угалза болохо түрүүшын уялаанууд зангидагдаа. «Бүхы дэлхэйн пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн үгэнүүдые Биби дүүгэйнгээ туһаламжаар ород хэлэн дээрэ нэхэбэ.

Биби хибэс дээрэ Ленинэй дүрэ зураглан нэхэхэ, булан бүхэндэнь нэжээд, хамта дүрэ зураг уралха хүсэлтэй байгаа. Баруун хажуугайнь дээдэ захада «СССР, 1927» гэжэ бэшээд, зүүн захадань «Анза болюулха! гэһэн лозунг оёо. Үзэгүүдые ядамаргүй гаргабашье, Ленинэй дүрэ хүсэд тодоор гаража үгөөгүй. Газетэдэ гараһан портрет һажаалгаһанһаа гү, юундэшьеб, Ленинэй дүрые һанаһандаа хүрэмөөр бүтээжэ бираагүй һэн гэдэг.

Тиигэбэшье Биби Ахмедовагай хибэс юугээрээ онсо удха шанартай байгааб гэхэдэ, Туркмениин хибэс нэхэлгын түүхэдэ түрүүшынхеэ иимэ олон янза бодолнуудые нэгэн доро бэелүүлээ бшуу.

— Юундэ нэгэ хибэс дээрэ текинскэ, салорско угалзануудые хэрэглээбиб гэхэдэ,— гэжэ Ахмедова дурдан хөөрэнэ: — Анхан эдэ хоёр угсаатан хоорондоо холо хёмороотой байдаг һэн. Энэнь манай арад зондо ехэл хоро хохидолтой бэлэй. Совет засагай тогтоходо, эгээлэй хүнүүд бултадаа эбтэй эетэй байха ёһотой, текинецүүд, салорнуудшье, туркменүүд, ородуудшье барандаа аха дүүнэр болоо, хоорондоо хёморолдожо болохогүй. Хэрбээ хёмороо гаргабалнай — хаанууд болон хаанай генералнууд дахяад засаг түрэ, газар уһыемнай буляаха гэжэ Ленин заана гэжэ манда хэлэдэг һэн. Тиимэһээ би хоёр угсаатанай угалзые хани барисаанай, аха дүүгэй һүлдэ болгон, нэгэ хибэс дээрэ харуулха гэжэ шиидээ һэм.

ЗАНШАЛАЙ ҮРГЭЛЖЭЛЭЛ

Хибэс нэхэдэг эдэ эхэнэрнүүд ёһото габьяа гаргаа гэхэдэ, үлүү гараһан үгэ болохогүй. Эдэнэр үзэг бэшэг мэдэхэгүй, түрэһэн аулһаа сааша гараагүй, ушааг үлгы хоёрһоо ондоо юумэ үзөөгүй байгаа бшуу. Хибэс нэхэдэг станогынь барга бааза һэн. Харин хэһэн хэрэгынь гүн гүнзэгы удхатай, барагдажа байгаа хуушанай муу ёһо гуримда зүрхэтэйгөөр эсэргүүсэһэн ябадал байгаа бшуу.

Он жэлнүүд үнгэрбэ. Туркмениин хибэс нэхэлгын искусствада үндэһэн хубилалта болоод, хибэс нэхэгшэд, уран зураашадай хоорондо тогтоһон хани холбоон сюжетно-тематическа, мүн портретнэ хибэс олоор нэхэн гаргалгын эхи табяа. «Ленин эдир бага байхадаа», «Ленин броневик дээрэ», «Ленин хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэжэ байна», «Ленинизм илан мандана», «Арадуудай хани барисаан» гэхэ мэтэ гоё һайхан бүтээлнүүд хибэсүүдэй коллекцидэ нэмээгдээ.

Ашхабадта эмхидхэгдэн байгуулагдаһан «Туркменковер» гэжэ фирмэ нэхэлгын 11 предприятиие нэгэдүүлэнхэй.

Туркмениин хибэс нэхэгшэд болон уран зураашад Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ шэнэ бүтээлнүүдые бэлдэнэ. Энэ һайн һайхан хэрэгтэ олон жэлэйнгээ дүй дүршэлые, хаба шадабаряа, зохёон байгуулхын эрмэлзэлээ, туркмен арадта жаргалтай байдал заяаһан агууехэ Лениндэ хизааргүй дуратай байдагаа сүм зорюулан ажаллана.

Тоушан ЭСЕНОВА,
поэтесса.

ШИИДХЭЭ ҺАА, ҺАЙН ҺЭН

Захааминай аймагай «Дружба» колхозой газар дээрэ үнинһөө хойшо һураг суудa гараһан «Енгорбойн аршаан» оршодог.

Эндэ дулаанай сагта, илангаяа зундаа холо, ойрын хүнүүд олоороо сугларжа амардаг, бэеэ аргалдаг болонхой юм. Энэ аршаан дээрэ заримдаа 200—300 шахуу хүн суглардаг байна. Тиин тэндэнь ямаршье байра (гэр) үгы. Хура бороогой үедэ аршаанда ерэһэн зон ехээр зободог, бэрхэшээлтэ байдалда ородог гээшэ. Гадна хэнэйшье мэдэхээр тэндэнь ямаршье эмшэн байдаггүй.

Енгорбойн аршаан — колхознигуудай амаралтын газар болгогдохоор хөөрэлдөөн гараһан аад, юундэшьеб даа, һүүлэй үедэ мартагдашаһаниинь гэмшэлтэй. Энэ аршаанай дэргэдэ гэрнүүдые олоор бариха арга боломжо хүсэд бии. Ушарынь юуб гэхэдэ, Зэдын комбинадай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, Санагын, Далахайн совхозуудай, «Дружба», «Коммунизмын зам» колхозуудай гэшүүд олоороо ерэжэ амардаг. Эдэнэр хамтараад, тэндэ хүнүүдэй һайнаар, культурнаар амархын тулада таарамжатай, зохид байра түхеэрхэ хүсэд шадалтай.

Энэ асуудалые нэгэ тээшэнь түргөөр шиидхэээ һаа, һайн байгаа гэжэ һанагдана.

Б. ШОЕНОВ.

Мүнөөнэй Бэшүүрэй совхозһоо холо бэшэ газарта дүшэн жэлэй урда Бэлшэр гэжэ нютаг байһан. Залуу үетэн үбгэд, хүгшэдэйл хөөрөөнһөө тухайлжа мэдэхэш. Хамтын байдалай тогтожо байһан үедэ ангиин тэмсэлэй дүлэн соогуур, хүрэжэ ерэһэн шэнэ амисхаал үгытэй зоной сэдьхэл зүрхые буляаһан юм. Тэрэ үе саг тухай тогтон хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

ТҮРҮҮНДЭЭ ЯМАР ГЭЭШЭ ҺЭМ

1929 он. Бэлшэртэ гансаханшье һаруул томо гэр, клуб, һургуули байгаагүй. Агитаторнуудай халуун үгэ шагнаха гү, али суглаа хэхэ болоходоо хээрэ суглардаг байһан гэхэдэ, этигэхээр бэшэ байжа магад.

Шэнэ байдал тухай хөөрэлдөөн айл бүхэндэ болодог, этигэн ядагшад алхам бүхэндэ дайралдадаг һэн гэхэ. Коммунистнууд, комсомолшууд, эдэбхитэд дахин дахин айлаар ябажа, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байһан. Бэлшэрэйхид эгээн түрүүлжэ коммунын эдэбхитэдэй тала бариһан юм. Удаань Шэбэртын, Дабаатын, Заганай адагай арад зон — Шэбэртын эхин һургуулиин багша Константин Елаев, Улаан булангые даагша Бадма Арсаланов, эдэбхитэд Цыденжаб Цыбиков, Дамдинжаб Дамбаев, Доржи Цыдыпов, Һамажаб Ленхобоев, Дэлгэр Гомбоев, Цэдэб Гармаев, Шэрэб Гармаев гэгшэд илангаяа үүсхэл оролдосотойгоор коммуна тогтоолсоһон гэлсэдэг. Бэлшэртэ Улаан-Одон гэжэ коммуна анха бии болоһон юм. Коммунын түрүүлэгшэ Цыденжаб Цыбиков болоһон, партийна ячейкын секретаряар Митып Цыренов һунгагдаһан байгаа. Залуушуулые Һамажаб Ленхобоев толгойлоо.

Хамтын ажахые торнижуулан хүгжөөхэ гээшэ бэрхэшээлтэй хэрэг байһан. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдһээ байтагай, бага зэргэ үзэг ном мэдэхэ хүнүүдшье үсөөн һэн. Борной, анзаһан, морин, машина тоотойхон байгаа. Түрүүшын түрүүлэгшэдэ бүришье һаа хүшэр һааб даа. Ходо үүр сүүрээр бодохо, орой харанхы болотор хүдэлхэ баатай болодог һэн. Коммунынхидай хэһэн түрүүшын алхам хэды орёо, бэрхэшээлтэй байбашье, ерээдүйн гэрэлтэ байдалай эхин боложо үгөө һэм шуу.

Гэбэшье нюдаргатан баяшуул, лама, бөөнэр хуушанай хашалантa байдал һөөргэнь тэхэрюулхын тула һүүлшынгээ хүсэ элсүүлэн, элдэб муухай харата ябадал гаргалгаяа зогсоодоггүй байһан юм. Коммунынхидай хабарайнгаа түрүүшын тарилга хэжэ үрдеэгүй байтар, нюдаргатан баяшуул толгойгоо үргэжэ, эдэбхитэдые барижа абаад, зарим нэгыень алажа үрдеэд байтарнь, улаан сэрэгэйхид ерэжэ Дэлгэр Гомбоев, Цыденжаб Цыбиков, Дугар Цыренов, мүн бусад олон нүхэдые хаһа сооньабаржа шадаһан байна.

Мүнөө эндэ Бэшүүрэй совхоз тогтонхой. Энэ үе соо ямар ехэ хубилалтанууд болоо гээшэб! Хурга даража тоолохо болоо һаа, олон. Тиимэһээ нэгэ иимэ жэшээ дээрэ тогтоё. Шэнэ байдал тогтоолсоһон, колхозой түрүүшын түрүүлэгшэ Цыденжаб Цыбиков гурбан хүбүүтэй байһан юм. Ехэ хүбүүниинь дайнда наһа бараһан. Нүгөө хоёрынь дээдэ һургуули дүүргээд, республика дотороо хүдэлжэ байдаг. Дулма Бадмаевай ехэ хүбүүн Ендон Цыбиков Бэшүүрэй совхозой директорэй орлогшоор удаанай хүдэлнэ. Тиихэдэ нүгөөдэ хүбүүн — Цырен Цыбиков Мухар-Шэбэрэй аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ. Шираб Санжиевай хүбүүн Владимир Ширипов — найман жэлэй һургуулиин директор. Һамажаб Ленхобоевой хүбүүн Владимир совхозойнгоо түрүү механизатор.

Эхэ, эсэгынгээ һаруул замые үхи хүбүүдэйнь нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлжэ ябахада, гүн сэдьхэлһээ баярламаар.

Д. АЮШЕЕВ,
Ц. ЦЫБИКДОРЖИЕВ,
пенсионер.

Буряадай гүрэнэй филармониин дэргэдэ симфоническа оркестр эмхидхэгдээ һэн. Энэ оркестр һаяхан Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын дизельнэ цехтэ ошожо концерт харуулба. Аюша Арсалановай хүтэлбэри доро оркестр Бородинай «Половецкие пляски», Григэй «Норвежский танец», Б. Ямпиловай «Прозрение» гэжэ опероһоо арнуудые гүйсэдхэһэн байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: симфоническа оркестр хүдэлмэришэдэй дунда.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

ТЭДЭНЭЙ НЭРЭ МҮНХЭ

Уржа үдэшэлэн ажалай һүүлээр Железнодорожно районой ажалшад ЛВРЗ-гэй соёлой ордон тээшэ олоороо субан, үндэр хада өөдэ налайлган табигдаһан шулуун табсангуудые дамжан үгсэбэ. Табсангай талмай дээрэхи һандалинуудай нэгэндэ амаржа һууһан үбгэжөөл намайе хараад, «Наашаа һууҗа амарагты» гээд дурадхаба. Хөөрүү сайруу үбгэжөөлтэй танилсажа, хэдэн үгэ андалдабаб.

Владимир Дмитриевич Золтоев, 1935 оноһоо 33 жэлэй туршада һэтэ ЛВРЗ-дэ хүдэлжэ байһанаа пенсидэ гараһан хүн байба.

— Заводой газо-кислородно цехтэ аппаратчик байгаа һэм. 1963 ондо минии хажууда хүдэлжэ һуралсахаар 15 наһатай Коля Петров ажалда ороһон юм. Наһаар гүлмэрхэншье һаа, бэеэр томо, задарюун хүбүүн һэн. Тэд уданшьегүй слесарь, тиигээд аппаратчик м э р г э ж э л т э й болоһон юм,—гэжэ Владимир Дмитриевич хөөрэбэ.—Тэд тэрэ хүбүүмни үнгэрэгшэ намар сэрэгэй албанда мордоод, совет гүрэнэйнгөө хилэ хамгаалха албанда ороһон байгаа. Тиигээд Уссури мүрэнэй Даманска арал дээрэ манай хилэ руу хитад засагаархидай добтолходо Коля Петровни хүнивэйбинүүдэй һомондо дайрагдан унаа. Мүнөө үдэшэ заводоймнай хүдэлмэришэд баатар хүбүүнэйнгээ дурасхаалай үдэшэ үнгэргэхэнь гэжэ дуулаад, ошожо ябаһаб, ошоё,—гээд дурадхаба.

Соёлой ордон соо залуушуул, наһатайшуулшье дүүрэн. Даманска арал дээрэ Эхэ оронойнгоо хилэ хамгаалжа байтараа дайсанай добтолгодо орожо унаһан баатар хүбүүдэй дурасхаалда болхоогдоһон ногооботор үнгэтэй үндэр хүшөөгэй макет ордоной ендэр дээрэ табигданхай. Тэрэнэй нюур талада алтан үзэгүүдээр **Н. Петров, В. Гаврилов, В. Бильдушкинов** болон бусадай нэрэ бэшэгдэнхэй. Хүшөөгэй үмэнэ мүнхын галай дүлэн соробхилно.

Эхэ оронойнгоо хилэ дээрэ зогсон, совет арадайнгаа амгалан ажаһуудал, ажал хүдэлмэриинь дайсанай аюулһаа хамгаалха гээшэ тон хүндэтэй, нангин уялга. Энэ зорилгое совет хилэ хамгаалагшад һонор һэргэлээр, эрэлхэг зоригтойгоор бэелүүлнэ.

Байгша оной мартын 2-то, 14—15-най үдэрнүүдтэ Мао Цзэ-дунай бүлэгэйхидэй тухиралгаар зэбсэгтэ хитад сэрэгүүд Уссури мүрэнэй Даманска арал дээрэ Совет оронойемнай хилые эбдэжэ, хорото муухай добтолго хээ. Манай хилэ сахигшад дайсадые бута сохин, өөһэдынгөө газар дээрэһээ намнаа һэн. Тэд зэбсэгтэ тулалдаан шуһагүйгөөр үнгэрдэггүй бшуу.

Баатар гурбан хүбүүдэй дурасхаалда зорюулагдаһан энэ үдэшэ хамта хүдэлжэ байһан үетэн, ахамад нүхэдэйнь халуун дурсалгаар үнгэрөө. Хилын харуулшадай ажабайдал дээрэһээ буулгагдаһан кино харуулагдаһан байна.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайнда ябаһан, запасай подполковник Ф. А. Абагаев суглаагшадай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, Уссури мүрэнэй арал дээрэ баатарай үхэлөөр унаһан хүбүүдэй аша габьяа, алдар солo арад зоноймнай үльгэр жэшээ болохо байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Николай Петровой эхэ Мария Захаровна хайрата хүбүүн тухайгаа дурсан үгэ хэлээ. Эхынгээ энхэргы үргэмжөөр ехэ болоһон Коля хүбүүмни Эхэ оронойнгоо, арад зонойнгоо аша туһада үнэн сэхээр алба̄та уялгаа бэелүүлээ. «Залуушуул, һэргэг байгты, Эхэ ороноо, арад зондоо үнэн сэхээр алба хэхын түлөө оролдогты!» гэжэ Мария Захаровна залуушуулые уряалба.

Үдэшын түгэсхэлдэ эндэ суглараашад бүгэдөөрөө хүл дээрээ зогсожо, хүгжэмэй аялга доро «Бухенвальдын дохёо» гэһэн дуу дуулаба. Һүүлээрнь Эрхүүгэй университедэй студентнүүд концерт харуулаа.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ДУУ, ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛНЭ

Мухар-Шэбэрэй аймагай хүдөө нютагуудай уран һайханай бүлгэмүүдэй хаpалганууд түгэсхэгдэжэ байна. Эдэ хаpалганууд хэлэ хэдэн тосхонуудые нэгэдүүлэн үнгэргэгдэнэ.

Хонхоло тосхоной соёлой байшан соо тэндэхи «Искра», Хара-Шэбэрэй «Родина», Никольскын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай уран һайханай коллективүүд наада, концертнүүдые олоной үзэмжэдэ табижа харуулаа. Никольскын Ленинэй нэрэмжэтэ, Хара-Шэбэрэй «Родина» колхозуудаймнай харуулһан наадан уран һайханайнгаа, гүйсэдхэгшэдэйнгөө шадабаряар һайн гэһэн сэгнэлтэ абаа.

«Эрдэм» совхозой гурбадахи отделениин Боомой, «Одон» совхозой Хүсөөтын уран һайханай коллективүүд Боом тосхоной клуб соо хаpалгаа үнгэргөө. Эдэнэй репертуарта дуу, хатар, зүжэглэһэн номернууд олон байгаа. Жэшээлхэдэ, Хүсөөтын клубайхидай бэлдэһэн «Ленин мүнөөшье амиды мэндэ» гэһэн уран зохёолой шүлэг, дуунуудаар бүридэһэн номер тон баяртайгаар угтагдаа. Боомойхидой гүйсэдхэһэн уран аялгата арадай дуу, хатарнууд, илангаяа һаалишан Е. Чимитовагай гүйсэдхэһэн дуунууд, ... маңыреновэй баяан дээр... һан шог ёгто дуунууд ... дабариингаа талаар үнгэр... нэгтэһэн байна.

Түс аймагай һургуул... уран һайханай колле... түгэсхэлэй хаpалга ... һургуулинууд сооһоо Ш... Мухар-Шэбэрэй, Хүшүүн-... найман жэлэй һургуулин... Хара-Шэбэрэй, эхин һ... нуудай дундаһаа—Нарһа... гуулинуудай уран һайхан... лективүүд түрүү һу... эзэлээ.

Б. ЖАМБА...

ЭРХИМЫНЬ ЛЭ ШЭЛЭГДЭХ...

Урдань ехэ ехэ городууд өөрын тусхай гербтэй байһан. Агууехэ Октябриин революциин һүүлээр шэнэ Совет засагай тогтоходо зол жаргалта ажабайдал, байгаалиингаа барагдашагүй баялиг, шэн габьяата ажалай гайхамшаг түйлалтануудаар һүлдэ тэмдэг хэхэ заншалай бии болоходо хаанта засагай харанхы мунхаг, барга бүдүүлиг байдалые баримталһан хуушан гербүүд ула болон орхигдоо юм.

Республикымнай ниислэл хото болохо Улаан-Үдэ (урдань Дээдэ-Үдэ) 1790 ондо түрүүшынгээ герб барлаһан байгаа. Тэрэнь эрээн гүрөөһэн ба годли орёоһон могойнуудай зурагтай байһан юм.

Улаан-Үдын горсовет республикынгаа ниислэл хотын хүгжэлтэ, республикынгаа национальна онсо шэнжэтэй шэнэ герб баталан абаха зорилготойгоор уран зураашадай дунда конкурс-хаpалга соносхоһон бэлэй.

«Прогресс» кинотеатрай ногоон залай фойе соо конкурсдо ороһон гербын зурагуудай выставкэ эмхидхэгдэһээр арбаад үдэр үнгэрөө. Энэ үе соо республикымнай олон тоото ажалшад, эрдэмтэд, уран зохёолшод, зураашад болон залуушуул ехэтэ һонирхон хаража, өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые бэшэнэ. Эндэ республикымнай, мүн ондоо тээхишье уран зураашадай һиилэһэн, зураһан 70 гаран уран гоё бүтээлнүүд табятай. Мүнөө выставкэ ... һөөр...

Вл. ЖИГЖ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Прогр... нотеатрай хоёрдохи заб... хидхэгдэһэн выставкэ.

Ф. СОРОКИНОЙ ...

МАЛШАД ТЕАТР ХАРАБА

Һаяшаг Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой малшад болон хонишод, хамта 33 хүн Улаан-Үдэ хото айлшалан, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй драмтеатрта орожо, Ленинградай театр болон кинематографиин институт дүүргэгшэдэй табиһан «Будамшуу» гэжэ пьесэ хараба. Хонишон болон малшад залуу артистнарай наадые хани халуунаар угтажа, сэдьхэл хананги бусаа.

Ингэжэ Бодонгуудай совхозой дирекци болон партком малшадайнгаа город ерэхэдэ тусхай автобус захиһан, театрта орохо түлөөһэгүй билеедүүдые барюулһан байна.

Ажахын малшад нёдондо совхозойнгоо жасада нилээд ехэ мүнгэ оруулһан юм. ... жалтада механизато... хубита ехэ. Тэдэнэр м... барайнгаа тарилгада ... бэлдэнэ.

Совхозой дирекци ... һүүлээр механиза... Улаан-Үдэ хотоор туй... гөөр аяншалуулха юм.

Манай ...

ХАБАРАЙ АГНУУРИ ХОРЮУЛТА...

Эгээ мүнөө үедэ хамаг зэрлиг амитад дулаан нэмэргээ унагааҗа гуужана. Булган, хэрмэн, һолонго болон шандаган апрелиин һүүлээр түрэдэг. Турууга ангууд саһа дахажа, зунайнгаа бэлшээри тээшэ шэглэнхэй. Буга, хандагайнуудай шэнэ шуһан эбэр ургажа эхилэнхэй.

Эшээндэ хэбтэдэг баабгай, доргон, заря, тарбаган, зумбараануд газарай гэдэхэдэ, апрелиин тэнгээр нүхэнһөө гарадаг. Баабгайнууд наруули, хадын майлануудта гаража, ургамалай үндэһэ малтадаг, шулуу урбуулжа, хорхой сохонуудые эдидэг. Эшээнһээ гарамсаараа яһала тарган, гуужаагүй, үбэлэйнгөө нэхы нооһотой ябадаг.

Апрель һарада шонын гүлгэ бэдэрхэдэ эгээл зохид үе. Үлэгшэн шоно жэл бүри ехэнхидээ нэгэл газарта гүлгэлдэг. Шадамар ангуушад «шара» саһанай унахада, арьяатанай мүр хайжа, шонын гүлгэ олоор хюдадаг гээшэ. Гол горхонуудай эрьеэр ургадаг бургааһад зөөлэн борохон гүлгэтэй болонхой. Уляаһанай, мойһоной «гүлгэд» монсойлдонхой.

Хабарай түрүүшын жэгүүртэ «айлшад» алаг туун, жэргэмэл болон ангир дулаан оронһоо үни бусанхай. Борохон жэргэмэл сэнхир хүхэ огторгойдо ирагуу гоёор дуулажа, хабарай магтаал татана.

Апрелиин шэнээр хүхэ сүгсэгы, жэгүүртэ арьяатад: бүргэд, харсага болон хулдануудерэдэг. Энэ үедэ шубууд уурхайгаа заһажа эхилдэг. Шара шубуун, турлааг, ангирнууд апрелиин һүүлээр үндэгэлдэг байна.

Апрелиин 20-доор, уһанай унахада, галуу, нугаһад халуун оронһоо бусадаг. Ойн соорхойдо хура, һойрнуудай хабарай наадан эхилэнхэй.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор Росси дотор 1969 оной хабар шубуудай агнуури хоригдобо. Энэ хэмжээ ябуулга жэгүүртэ амитадай үдэхэ, олон болоходо нилээд ехэ нүлөө үзүүлхэ байна. Энээнһээ урда хэдэн арбаад мян... газарһаа бэрхэшээлтэй ... дабажа ерэһэн шубууд... гай дуугаар угтадаг, о... һа, галуунуудые хюда... байһан. Тиигэжэ жэл б... буудай үндэгэлхэ үед... жа, алажа ехээр үсөөр... һаа алдуу болохогүй.

Хабарай агнуури хор... тоолые республикымна... шад нэгэн дуугаар дэм... дондо Сэлэнгын адагта ... агнуури хорюултай ба... марьпь тэндэ урда... хэдэ дахин олоор нүг... ригдаа.

Ангуушад хабарай ... огтолон хорихо дурадх... на. Халуун оронһоо ... бусахада «угталгын һ... үнгэргэдэг болоо һаа ... хюдажа байхын орондо ... туһатай байха гэжэ һа...

Хабарай агнуури... лые сахилга—бүхы анг... нангин уялга болоно.

М. ГЫЛ...
биолог-охо...

Эб найрамдалай политика

ВАРШАВА. (ТАСС). Социалис оронууд эб найрамдалай, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политикые шууд сэхээр бэелүүлжэ, социализмын аша туһые хамтаалиа, тэрэниие бэхижүүлгэдэ туһална гээд Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. Гомулка ПОРП-гэй апрелиин 15-да болоһон Варшавада окружной һунгуулиин конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлһэн байна.

ПАП агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлаха тухай Будапештдэхи зүблөөн дээрэ оруулагдаһан дурадхал угаа ехэ удха шанартай гээд В. Гомулка онсолон тэмдэглэлээ. Европодохи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай байдал хангаха һанал бодолые НАТО-гой гэшүүн оронуудай буруушаахань тон бэрхэтэй. Тиимэһээ энэ зүблөө зарлалгые унжагайруулхын, түс дурадхалые бэелүүлхын аргагүй болгохын тулада НАТО-гой зарим гэшүүд элдэб эсын арсалта хэхые оролдоно гээд Гомулка тэмдэглээ. Маанадые, манай хандалгые Европын оронуудай хүдэлмэришэн анги ба ажалшад дэмжэнэ гээд В. Гомулка хэлээ.

Манай орон руу өөһэдынгөө үзэл бодол шургуулан нэбтэрүүлхын, ахадүү социалис оронуудые эб эмхигүй болгохын тулада дайсад али болохоор арга бэдэрхые оролдоно гэжэ бидэнэр мэдэнэбди гээд В. Гомулка үргэлжэлүүлэн хэлээ. Энээн дээрэһээ зохихо тобшололнуудые хэхэ, хамагай түрүүндэ, арадай политическа нэгэдэлые бэхижүүлхэ тобшололнуудые хэхэ шухала.

Арадай нэгэдэлэй фронтын бүхэпольско комитедэй һаяхан баталан абаһан һунгуулиин программа хадаа бүхы тодорхой арга боломжонуудые хараалаад абаһан программа болоно гээд ПОРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь онсолон тэмдэглээ. Энэ хадаа партиин, сеймэй, арадай Соведүүдэй, правительствын ниитын ба экономическа бүхы организацинуудай, бүхы арадай ажал ябуулгын программа болоно гээд тэрэ хэлэһэн байна.

Сеймэй депутадта кандидадаар өөрыень дэбжүүлһэнэй түлөө В. Гомулка конференцидэ хабаадагшадта халуун баясхалан хүргөө, энэ хадаа партиин хүтэлбэриин, тэрэнэй Центральна Комитедэй политикада этигэл найдабаряа үзүүлһэн ябадал болоно гэжэ тоолоноб гээд мэдүүлээ.

В. И. ЛЕНИНЭЙ МҮНХЭ ҮЗЭЛ СУРТАЛ

ДЕЛИ. (ТАСС). «Хүн түрэлтэнэй мүнөөнэй түүхэдэ эхи табиһан, бүмбэрсэг дэлхэйн зургаанай нэгэ хуби дээрэ хүниие хүнэй мүлжэлгые хэтэдэнь усадхаһан Агуухэ Октябриин революцитай Ленинэй нэрэ таһаршагүй холбоотой» гээд «В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойе һайндэрлэхэ тухай» Индиин Коммунис партиин Национальна Соведэй гаргаһан резолюци соо хэлэгдэнэ. Ленин хадаа хүдэлмэришэд ба таряашадай агууехэ добтолгые толгойлһон мүнхэ большевигүүдэй зоригжуулагша, вождь ба эмхидхэгшэ байһан юм гээд резолюци соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. СССР-тэ социализм байгуулха ба коммунизмда дамжан орохо үндэһэ һуурие Ленин тодорхойлоо. Ленин ба тэрэнэй илалта түгэс үзэл суртал хэршье ехэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобол социализм байгуулха, фашизмые һамна зада сохихо, ороноо һэргээхэ арга боломжо түгэлдэр Коммунис парти толгойлогшотой Советскэ Союзай баатаршаг арадта олгоо. Ленинскэ партиин толгойлдог Ленинэй орон бүхы дэлхэй дээрэ империализмын ба хархис хүсэнүүдтэ сохилто үгэхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байхаһаа гадна, өөрынгөө ороной гэгээн гэрэлтэ ерээдүйе бүхы хүн түрэлтэндэ харуулаа. Ленин Марксын һургаалые элдэб буруу үзэлтэнэй хазагайруулгаһаа аршалан хамгаалаа. Имагтал марксизм-ленинизмдэ үндэһэлэн, тэрэниие шадамар зүбөөр хэрэглэлгэдэ ба хүгжөөлгэдэ үндэһэлэн өөрынгөө Коммунис партиин ударидалгаар хүдэлмэришэн анги өөрынгөө түүхэтэ үүргые дүүргэжэ — өөрынгөө, бүхы мүлжэгдэгшэ хүн түрэлтэниие сүлөөлжэ шадаха гэжэ һүүлшын арбан жэлнүүдэй түүхэ лаблан гэршэлжэ үгөө.

Революционно тэмсэл хэжэ, колониальна гуримые доройтуулан хүмэрюулһэн колонинуудай ба дулдыданги оронуудай арадуудай угаа ехэ илалтануудтай Ленинэй нэрэ хододоо холбоотой байха. Манай агуухэ арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө революционно тэмсэлтэй Ленинэй нэрэ хододоо холбоотой байха. Индиин эрхэ сүлөөгэй түлөө хэдэн үеын тэмсэлшэдые Ленинэй һургаал зоригжуулдаг байгаа.

Бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн ангитай хамта, бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы ажалшадтай хамта, манай ороной бүхы түрүү хүсэнүүдтэй хамта Индиин Коммунис партиин Национальна совет Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе хүндэтэйгөөр тэмдэглэхэ. Марксизм-ленинизмдэ үндэһэлэн, Индиин Коммунис партиие соёл сурталай талаар саашадань нягтаар жагсаахын түлөө, тэрэнэй организацинуудые бэхижүүлхын түлөө, ажалшадтай холбоо барисааень хүгжөөхын түлөө, партиие манай арадуудай революционно тэмсэлдэхэ эгээн хүрса зэбсэг болгохын түлөө саашадаа тэмсэхэ гээшэ эгээн лэ ехэ туһа нэмэри ба Ленинэй зуун жэлэй ойе тэмдэглэхэ эрхим арга болоно».

ХЭЛСЭЭНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

ВЕНЭ. (ТАСС). Ядерна тэһэрэлгэнүүдые амгалан зорилгоор хэрэглэхэ тушаа совет-американ хэлсээнүүд эндэ апрелиин 16-да дүүрэбэ.

Хэлсээндэ хабаадаһан советскэ делегациие академик Е. К. Федоров, американ делегациие—США-гай атомна хүсэнүүдэй талаар комиссиин гэшүүн Дж. Ф. Тейи толгойлһон байна.

Хэлсээнүүдэй дүүрэһэнэй һүүлээр тунхаглагдаһан хамтын коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «ядерна тэһэрэлгэнүүдые амгалан зорилгоор хэрэглэхэ тушаа совет-американ хэлсээн апрелиин 14-һөө 16 хүрэтэр Венэдэ болоо.

Газар доро хэгдэдэг ядерна тэһэрэлгэнүүдые нефть, газ абалгые түргэдхэхын, газар хүндылэн малтахын тулада бүри һаяын саг соо амжалтатайгаар хэрэглэгдэжэ болохо гэжэ хоёр тала үгээ ойлголсоо. Тэрэнэйлэн эдэ тэһэрэлгэнүүд гандуу районуудта уһа сөөрэм тогтоохын, каналнуудые малтахын, ашагта малтамалнуудые нэмэл аргаар абаха зорилгоор газарай хүрһэ малтахын тулада хэрэглэгдэжэ болохо байна.

Проектнүүдһээ экономическа үрэ дүнгүүдэйнь дулдыдаха байбашье, дурсагдаһан зорилгонуудаар ядерна тэһэрэлгэнүүдые хэхэ гээшэ юрын арга хэрэглэхын аргагүй гү, али хэрэглэхэдэ таарамжагүй газарта хүдэлмэри хэхэ арга олгоно. Тусхайта эрилтэнүүдые сахяад байбал, техникын мүнөөнэй хүгжэлтэ хүн зониие туяаталтаһаа хамгаалхадаа аюулгүй байдалай талаар национальна гү, али уласхоорондын гуримые сахиһан газар доро тэһэлэлгэнүүдые хэжэ болохо байна.

Техникын байдал тухай һанамжануудаа мэдэлсэлгэ туһатай, саашадаа хэлсээнүүдые үргэлжэлүүлхэдэ таарамжатай гэжэ хоёр делегаци хэлсээ. Зүгөөр ядерна тэһэрэлгэнүүдые амгалан зорилгоор хэрэглэлгэһээ гараха аша туһа ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй тухай договорой V статьягай ёһоор ямараар ойлгогдохо байһан тухай асуудал эдэ хэлсээнүүдэй үедэ зүбшэгдөөгүй, ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй тухай договорой дурсагдаһан дүримэй ёһоор эдэ хэлсээнүүдые хэхэдэ таарамжатай саг тулажа ерээ гэжэ хоёр тала тоолоно. Энэ дүрим ядерна тэһэлэлтэ амгалан ёһоор хэрэглэлгэһээ гараха ехэ аша туһада ядерна зэбсэггүй аад, договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хүртэлсэлтые хангаха байна».

СОВЕТ ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ БЭЛЭГ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай эхэнэрнүүдтэ совет э х э н э р н ү ү д э й комитедэй «Лазарев» гэжэ теплоходоор эльгээгдэһэн бэлэгүүдые дамжуулан үгэлгын ёһолол Ханойдо болоо. Тэдэнэй дунда 50 тонно саахар, 25 тонно барайгар, 18 тонно хатаагдаһан ба үдхэрүүлэгдэһэн һүн, 62 мянган метр бүд, һуралсалай хэрэгсэлнүүд болон бусад эд бараанууд бии.

Совет эхэнэрнүүдэй делегациие толгойлогшо дайнай ветерануудай советскэ комитедэй президиумэй гэшүүн М. Чечнева совет эхэнэрнүүдэй, Советскэ Союзай бүхы арадай эгээн лэ халуун, үнэн зүрхэнэй амаршалгые вьетнам эхэнэрнүүдтэ дамжуулаа.

Вьетнамай эхэнэрнүүдэй союзай түрүүлэгшын орлогшо Ле Тхи Суен харюугай үгэ хэлэхэдээ, вьетнам арадай тэмсэлдэ талархалгын хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаададсаһанайнь түлөө совет эхэнэрнүүдтэ вьетнам эхэнэрнүүдэй зүрһөө халуун баясхалан хүргөө.

Манай арадай туйлаһан илалтанууд аха дүү Советскэ Союзай туһаламжатай таһаршагүй холбоотой гээд Ле Тхи Суен онсолон тэмдэглэһэн байна.

Социалис оронуудай кинофильмнүүдэй фестиваль

ДЕЛИ. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 99 жэлэй ойдо зорюулагдажа, социалис оронуудай кинофильмнүүдэй фестиваль Индиин ниислэлдэ нээгдээ. Совет культурын байшангай байра соо боложо байһан кинофестивалиин үедэ Болгариин, Венгриин, Вьетнамай Демократическа Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, Чехословакиин кинокартинанууд харуулагдана.

Нигеридэхи сэрэгэй ябуулганууд

ЛАГОС. (ТАСС). Умуахиа городто добтолхо үедөө Нигериин федеральна сэрэгүүд Бенде городые эзэлээ. Умуахиа городто мүнөө үедэ Оджуквутай сепаратис засаг түрын штаб-квартира байдаг юм. Энээн тухай Лагосой радио апрелиин 15-да мэдээсээ. Бенде Умуахиа городһоо баруун-хойноо 19 километртэ оршодог.

Уругвайн компартиин ЦК-гай мэдүүлгэ

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). Уругвайн коммунистнууд коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөө Москвада үнгэргэхын түлөө шууд сэхээр оролдоно, тэрэнэй хүсэд амжалтатай байхын түлөө эгээн лэ ехэ хүсэлэл гаргаха гээд Уругвайн компартиин ЦК-гай эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөе Москвада үнгэргэлгэдэ бэлэдхэхэ комиссиин хүдэлмэридэ хабаадаһан Уругвайн делегациие толгойлогшо нүхэр Массерай элидхэл КПУ-гай хүтэлбэрилхы органой апрелиин 10—11-нэй заседанинууд дээрэ шагнагдаа, болохоёо байгаа зүблөөнэй гол документын проект зүбшэн хэлсэгдээ. КПУ-гай ЦК хадаа делегациин хүдэлмэриие һайшаагаа, зохёолгодонь 67 партиин түлөөлэгшэдэй хабаадаһан дурсагдаһан документые гол түлэб һайшаагаа.

Уругвайн дотоодын байдал ба партиин зорилгонууд тухай КПУ-гай ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Родней Арисмендиин элидхэл КПУ-гай ЦК-гай заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

ПНР Перу хоёрой хоорондохи дипломатическа харилсаан

ВАРШАВА. (ТАСС). Хоёр ороной хоорондо хани барисаа ба харилсаа холбоо хүгжөөхэ эрмэлзэлгые хүтэлбэри болгон, энэ оной апрелиин 14-һөө дипломатическа харилсаа тогтоохо гэжэ Польшын Арадай Республикын ба Перугэй Республикын правительствануд шиидхээ гээд ПАП агентство мэдээсэнэ. Посольствын зэргэтэй дипломатическа түлөөлэлгын зургаанууд Варшавада ба Лимэдэ байгуулагдаха юм.

Хоёрдохёо уулзахадаа бираагүй

Краснодарһаа абтаһан һүүлшын мэдээсэлэй ёһоор, Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» команда футболоор СССР-эй кубок абахын түлөө Шэтын СКА-тай хоёрдохёо уулзахадаа, 1:2 тоотойгоор шүүгдэһэн байна. Тиигэжэ СССР-эй кубок абахын түлөө эмхидхэгдэдэг мүрысөөнһөө манай команда гаргагдаба.

С. БАДМАЕВ.

ГАПРИНДАШВИЛИ АЛДАА

ТБИЛИСИ, апрелиин 16. (ТАСС). Шатараар эхэнэрнүүдэй дунда дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй дүрбэдэхи уулзалгада Нона Гаприндашвили Алла Кушнирта шүүгдэбэ. Энэнэй тухайгаа Н. Гаприндашвили мүрысөөнэй ахалагша арбитр Нина Грушкова-Бельскаяда (Чехословакиа) телефоноор мэдээсээ.

Дүрбэдэхи уулзалгын удаа А. Кушнир 2,5, Н. Гаприндашвили 1,5 очкотой болонхой.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: овощ тарилгын асуудалаар түрүү бэшэг. «Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хоёр һара» гэһэн гаршаг доро информацинууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна ажабайдал» гэһэн гаршаг доро А. Щигалевой статья. Худалдаа наймаа һайнаар эмхидхэхэ асуудалаар М. Хабаловай статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Спорт. ТАСС-ай материалнууд. Соносхолнууд.

СЭНХИ... ЭКРАНУУД...

18 часһаа «Спортын ... каар дэлхэйн түрүү һу... түлөө» гэһэн киноочер... минутаһаа «Тарилгада ... һэн дамжуулга. 19 час... ойрын һонин» гэһэн ... 19.20 минутаһаа «Лен... бүүд» гэһэн һурагшаад... даһан дамжуулга. 19.5... һаа «Анхарагты: ... киноочерк. 20 часһаа ... гэһэн тележурнал. 20.30... тор Фрадкинай дуунуу... нутаһаа промышленност... хүдэлмэришэдтэ зорюулаг... жуулга. 21.35 минутаһ... ... абтаһан мэд... минутаһаа «Железный ... һэн уран һайханай ф...

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—... приёмная—54-83, зам. редактора—68-08, зам. редак... 82-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышл... строительства—61-35, советского строительства и быта—... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-8... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.
Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати ... те Министров БурАССР.
Н-04452. Зак. ...